TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Aquesta transcripció està pendent de verificació i correcció. Pot contenir, doncs, errades de fidelitat i incorreccions lingüístiques i no es pot considerar com una publicació oficial

Sessió núm. 3 / CEFERDO / 28.10.2026

Doc. Q:\D18\R440Transcripcio\CEFERDO\03CEFERDO\

Fitxer 03CEFERDO1

XV legislatura · sisè període · sèrie C · número ****

Comissió d'Estudi sobre el Feixisme, el Racisme i els Discursos d'Odi

Sessió 3, dimecres 28 d'octubre de 2026

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Presidència de l'I. Sr. Christian Soriano García

Sessió 3 de la CEFERDO

La sessió de la Comissió d'Estudi sobre el Feixisme, el Racisme i els Discursos d'Odi (CEFERDO) s'obre a ****. Presideix Christian Soriano García, acompanyat del vicepresident, Andrés Garcia Berrio, i de la secretària, Marta Vilalta i Torres. Assisteix la Mesa el lletrat Joan Ridao i Martín.

Hi són presents Elena Díaz Torrevejano, pel G. P. Socialistes i Units per Avançar; Laura Martínez Portell, pel G. P. de Junts; Josep M. Jové Lladó, pel G. P. d'Esquerra Republicana de Catalunya; Cristian Escribano Ramírez, pel G. P. del Partit Popular de Catalunya; María Elisa García Fuster, pel G. P. de VOX en Cataluña, i Maria Pilar Castillejo Medina, pel G. P. de la Candidatura d'Unitat Popular - Defensem la Terra[membres comissió].

[Assisteix] a aquesta sessió [assistents].

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

1. Pla de treball de la Comissió d'Estudi sobre el Feixisme, el Racisme i els Discursos d'Odi (tram. 394-00010/15). Comissió d'Estudi sobre el Feixisme, el Racisme i els Discursos d'Odi Presentació de documentació per al pla de treball. Elena Díaz

Torrevejano, Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar, Ester Capella i Farré, Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya, David Cid Colomer, Grup Parlamentari Comuns

2. Compareixença d'Oriol Bartomeus, expert en comportament electoral i opinió pública, davant la Comissió d'Estudi sobre el Feixisme, el Racisme i els Discursos d'Odi (tram. 357-01514/15).

3. Compareixença de Carolina Galais, experta en comportament electoral i autora d'estudis sobre l'extrema dreta, el pensament conspiranoic i la correcció política, davant la Comissió d'Estudi sobre el Feixisme, el Racisme i els Discursos d'Odi (tram. 357-01515/15).

4. Compareixença de Toni Rodon, expert estudiós del vot a l'extrema dreta i la canalització del malestar social, davant la Comissió d'Estudi sobre el Feixisme, el Racisme i els Discursos d'Odi (tram. 357-01517/15).

5. Compareixença d'una representació del Col·legi de Periodistes davant la Comissió d'Estudi sobre el Feixisme, el Racisme i els Discursos d'Odi (tram. 357-01588/15).

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

El president

Bon dia.

Pla de treball de la Comissió d'Estudi sobre el Feixisme, el Racisme i els Discursos d'Odi

394-00010/15

Si voleu, passem al primer punt de l'ordre del dia, que és la votació de la modificació del pla de treball per a la incorporació, en aquest sentit, dintre del bloc 5, de les conseqüències del discurs d'odi en la cohesió social de la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya.

No sé si ho podem aprovar per unanimitat? Ho podem aprovar per unanimitat? Entenc que sí. S'aprova per assentiment i per unanimitat.

I ara, doncs, anem a buscar els compareixents i comencem les compareixences.

Gràcies.

(Pausa.)

Fitxer 03CEFERDO2

D'acord. Bon dia a totes i tots. Farem, com comentàvem amb els portaveus, una alteració donades les circumstàncies d'actualitat ara mateix que estan passant i la importància, en aquest sentit, que el senyor Joan Maria Morros pugui acudir al màxim aviat possible per fer la retransmissió del que està succeint.

Llavors, la variació seria que, primerament, apareixeria ell, d'acord?, per un temps de quinze minuts, que és el que havíem atorgat, i després els portaveus dels grups parlamentaris tindrien un temps de cinc minuts per fer les preguntes i apreciacions.

I un cop acabés ell, perquè pogués marxar a RAC1, donada la incidència del temps, començaríem amb la resta dels tres compareixents per un temps també de quinze minuts i després els grups tindrien el seu torn, dividint-ho d'aquesta manera.

Quant a l'ordre d'intervenció, parlàvem ara amb la Mesa, si us sembla bé, començaríem des del grup amb més representació fins al grup que en té menys, d'acord?, per fer-ho d'aquesta manera i seguir un ordre, ja que no són compareixences també estrictament del Govern.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Compareixença d'una representació del Col·legi de Periodistes

357-01588/15

I, si us sembla bé, començaríem ara amb la compareixença de qui us comentava, el senyor Joan Maria Morros, en qualitat de representació del Col·legi de Periodistes, davant de la Comissió, per un termini de quinze minuts. Endavant.

Joan Maria Morros Cuadras (degà del Col·legi de Periodistes de Catalunya)

Perfecte. Bon dia. I moltes gràcies per acceptar la petició de fer el canvi d'intervenció. En primer lloc, us voldria agrair a tots plegats la compareixença i la petició i invitar-

nos al Col·legi de Periodistes a participar en aquesta comissió. Intentaré cenyir-me, com a persona de ràdio, als quinze minuts que m'han estipulat.

Fem aquesta compareixença com a responsabilitat que tenim com a institució que representa la professió periodística, amb més de 4.300 col·legiats i col·legiades, però també des de la preocupació que tenim per la manera com la desinformació, el racisme i els discursos d'odi afecten la convivència i també el debat públic.

La nostra aportació se centrarà en allò que coneixem i que forma part de les nostres responsabilitats, que són el paper del periodisme, les condicions en què treballen els professionals de la informació, els criteris ètics que han de guiar aquesta feina i també la necessitat que té la ciutadania de disposar d'eines per distingir la informació i la manipulació.

Nosaltres no som un organisme especialitzat en la investigació de les estructures organitzatives o bé del finançament dels moviments d'extrema dreta. Aquesta feina correspon a altres institucions, però sí que podem aportar una perspectiva sobre com aquests moviments utilitzen la comunicació, com arriben els seus missatges a la ciutadania i quines responsabilitats tenim els periodistes quan informem.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

I voldria començar deixant clara una idea, que és que el periodisme no pot ser neutral davant de la mentida, davant del racisme o la vulneració dels drets humans. Però això no significa, en cap cas, renunciar a la independència, al rigor ni al pluralisme, al contrari.

Els discursos racistes o discriminatoris no són nous, el que ha canviat és la velocitat amb què poden circular, els canals en què s'utilitzen i la facilitat amb que un missatge manipulat pot arribar a milers de persones sense passar per cap filtre periodístic. Les xarxes socials permeten difondre afirmacions sense contrastar, presentar casos particulars com si fossin casos generals i convertir determinats col·lectius en responsables de problemes socials complexos.

La immigració n'és un exemple evident. Un delicte, un conflicte veïnal o un incident que passi a l'espai públic poden acabar convertits en un relat que atribueix a tot un col·lectiu la conducta d'una persona. I el problema no és informar d'aquests fets, sinó que apareix quan s'expliquen sense context, quan es generalitzen comportaments

individuals o quan es dona per bona una afirmació simplement perquè la persona que l'ha formulat és un responsable polític.

Els periodistes tenim l'obligació d'informar del que passa, també quan els protagonistes són organitzacions que defensen idees contràries als drets humans. Però informar tenint clar que no és reproduir declaracions sense contrastar-les. Hem de preguntar, hem de verificar, hem de contextualitzar i, quan una afirmació és falsa, hem d'explicar per què ho és.

Hem de saber distingir també entre una opinió controvertida, que forma part del debat demogràfic, i democràtic i un discurs que incita a l'odi i també a la discriminació. I aquesta distinció és especialment necessària en un context de polarització política. No podem compartir ni convertir cap discrepància en un discurs d'odi, però tampoc podem presentar com una opinió més una afirmació que deshumanitza persones o deshumanitza col·lectius.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

També hi ha un altre fenomen que ens preocupa especialment i sobre el qual el Col·legi s'ha pronunciat públicament aquests últims mesos i és el de la proliferació de plataformes digitals i comptes a les xarxes socials que es presenten com a mitjans de comunicació, però que no respecten cap dels principis més elementals ni deontològics del periodisme.

En molts casos se'ls anomena pseudomitjans, nosaltres preferim anomenar-los falsos mitjans, perquè, en molts casos, no es tracta de mitjans que facin mal[04:42] periodisme, sinó de plataformes que el que fan és utilitzar una aparença en un diari digital per difondre propaganda, per exemple, continguts manipulats o missatges discriminatoris.

I hem de ser molt valents i molt clars per distingir-los dels mitjans amb una línia editorial determinada, que són perfectament legítims. Tots els mitjans tenim clar que poden tenir una orientació editorial, el que no és acceptable és presentar propaganda com si fos informació contrastada, ocultar qui hi ha darrere d'una publicació o bé atribuir notícies a autors inexistents. Aquestes pràctiques són especialment preocupants quan serveixen per amplificar discursos xenòfobs, racistes o vinculats a organitzacions extremistes.

I no és un fenomen llunyà. El juny d'aquest any, per exemple, sense anar molt temps enrere ni molt lluny, la demarcació de les Terres de l'Ebre del Col·legi va denunciar públicament l'activitat de diversos portals que es presentaven com a mitjans informatius de proximitat i no ho eren.

En el comunicat s'identificaven dos casos en què s'havien detectat pràctiques com la reproducció de continguts d'altres mitjans sense tenir res d'elaboració pròpia, la manca d'identificació dels responsables editorials i, en un dels casos, a més a més, l'atribució d'informacions a suposats periodistes l'existència dels quals no es va poder contrastar. Després de les queixes i dels requeriments que es van efectuar, un d'aquests portals va deixar de mostrar els continguts que havien motivat la denúncia.

Més recentment, a començaments d'aquest mateix mes d'octubre, la Junta de la demarcació de Girona va fer públic un altre comunicat alertant també de la proliferació de webs i de comptes que aparenten ser mitjans de comunicació o impulsats per falsos periodistes. Aquest comunicat el què feia és denunciar també els atacs dirigits contra periodistes i assenyalava la manca de dades identificatives exigides legalment a un altre portal.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Aquests només són dos exemples que demostren que el problema existeix en l'àmbit local. Hi ha portals que aprofiten la credibilitat associada al periodisme de proximitat sense assumir-ne les obligacions professionals. I això, el que entenem que fa és perjudicar notablement[06:38] la ciutadania, perquè facilita la circulació de desinformació i perquè erosiona la confiança en els mitjans que sí que treballem amb criteris periodístics.

Des del Col·legi el que volem deixar clar és que la llibertat d'expressió empara també les opinions que ens poden resultar desagradables o profundament contràries a les nostres conviccions. Però aquesta llibertat no converteix automàticament qualsevol plataforma en un mitjà periodístic fiable ni l'eximeix de les obligacions legals que li siguin aplicables. Per això demanem transparència sobre la titularitat, el finançament i els responsables d'aquestes plataformes.

I també considerem que les administracions han de ser especialment exigents a l'hora d'atorgar publicitat institucional, subvencions o altres recursos públics. Cal

disposar de criteris objectius com, per exemple, tenir el segell del criteri del Consell d'Informació de Catalunya, que va ser retirat fa uns quants anys pel Govern, per aconseguir subvencions, incorporat de nou, tot i que amb poca contundència, des de fa poc. El que s'ha de fer és que aquest segell sigui una veritable eina que defensi la bona feina per part dels periodistes i els mitjans de comunicació.

Les administracions i els governs també han de ser transparents i intransigents, si és que el que volem és evitar finançar pràctiques de desinformació o discriminació amb ple respecte, això sí, a la llibertat de premsa i al pluralisme.

I voldria afegir, a més a més, una altra qüestió, i és que aquests falsos mitjans ataquen personalment periodistes, els desacrediten o els assenyalen per la feina que fan. El problema, quan arribem aquí, ja no és de qualitat informativa, també afecta les condicions en què els professionals poden exercir lliurement el seu ofici.

Seria un error, per això, parlar només de desinformació i discursos d'odi sense referir-nos a un altre dels grans protagonistes d'aquesta situació, que són les plataformes tecnològiques. Avui, una part molt important de la conversa pública, això ho sabem tots, es desenvolupa en espais controlats per un nombre reduït de grans empreses tecnològiques. Tots ho sabem, estem parlant de Google, Meta, TikTok o X, entre d'altres.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Hem passat de tenir una àmplia i gran àgora pública en què els mitjans de comunicació exercien una funció d'intermediació a una situació en què bona part del que llegim, mirem o escoltem està condicionat per alguns algoritmes que no coneixem prou i que responen en bona mesura als interessos comercials de les empreses que els gestionen.

Hem deixat que una part de la nostra conversa democràtica estigui en mans d'empreses privades que decideixen quins continguts tenen més visibilitat sense assumir cap responsabilitat ètica ni deontològica que exigim als mitjans de comunicació. I això, evidentment, ho hem vist i ho sabem, té conseqüències.

Els algoritmes de recomanació poden acabar afavorint continguts que generen més reaccions, més temps de consum o més interaccions, independentment de la seva qualitat informativa. Una notícia que sigui rigorosa, que sigui contrastada, que estigui èticament feta a través de criteris deontològics, ha de competir per l'atenció amb una

mentida, amb una manipulació o amb un missatge xenòfob dissenyat per provocar indignació. I no sempre, lamentablement, guanya la informació més fiable.

A més a més, aquests sistemes el que poden fer és afavorir la creació de les anomenades bombolles informatives, espais en què els usuaris reben reiteradament continguts semblants als que ja consumeixen, amb moltes menys oportunitats per contrastar-les amb altres punts de vista.

I quan això passa, els prejudicis es poden reforçar, les falsedats es repeteixen fins a semblar veritats i els discursos racistes o xenòfobs troben comunitats en què circulen sense gaire, per no dir sense cap, contradicció ni oposició.

Això no vol dir que els usuaris visquin aïllats en una bombolla ni que tots els algoritmes funcionin de la mateixa manera, però és un risc, cada vegada és més important, que crec que ningú pot ignorar.

I aquí hi ha una altra paradoxa que ens hauria de fer reflexionar a tots plegats, i és que demanem als periodistes que contrastin, que verifiquin, que rectifiquin i que respectin el codi deontològic. Mentrestant, bona part de la distribució d'aquesta informació depèn de plataformes que no estan subjectes a aquest mateix sistema de responsabilitat professional.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

És cert que a la Unió Europea ja ha començat a intervenir. El Reglament de serveis digitals, conegut com a DSA, estableix obligacions de transparència, d'avaluació de riscos i de supervisió per a les grans plataformes. Però amb l'aprovació de les normes, ja ho sabem, no n'hi ha prou. Cal exigir-ne el compliment, facilitar la investigació independent sobre els algoritmes i garantir que els ciutadans tinguin més capacitat de decidir quina informació volen rebre.

No es tracta de censurar ni de deixar en mans dels governs la decisió sobre què és veritat, es tracta d'exigir responsabilitats a empreses que tenen una enorme capacitat per condicionar la circulació de la informació i, per tant, el debat democràtic.

Per això, quan parlem de combatre el discurs d'odi, no podem limitar-nos a demanar només més responsabilitat als periodistes, també hem de preguntar-nos quina responsabilitat exigim a les empreses que decideixen quins missatges es

multipliquen, quins queden invisibilitzats i quins arriben cada dia a milions de persones.

Al Col·legi no només ens limitem a expressar i a fer pública la nostra preocupació sobre aquesta situació, sinó que treballem per incorporar aquesta realitat a les normes ètiques que fan la professió, promoure la reflexió entre periodistes i mitjans i posar en contacte el món professional amb la recerca universitària.

Ara fa més o menys un any, el novembre de l'any passat, durant el 7è Congrés de Periodistes de Catalunya, es va aprovar una reforma del codi deontològic i una de les modificacions més rellevants és la que afecta el criteri número 12, dedicat al respecte i a la dignitat de les persones.

El nou redactat el que fa és incorporar expressament al deure dels periodistes d'identificar i combatre els discursos d'odi en el marc de la defensa dels drets humans. El codi també incorpora recomanacions sobre el tractament de la diversitat i sobre l'ús d'intel·ligència artificial, amb una atenció especial als biaixos, a la discriminació i a la manipulació de continguts.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

El Col·legi de Periodistes fa anys que treballa per combatre la desinformació i els discursos d'odi i ho fem des de diferents àmbits, la defensa de l'ètica periodística, la recerca, el debat amb la societat civil i la formació dels professionals.

I una de les iniciatives més recents és el document *Compromís del periodisme contra la desinformació i el discurs d'odi* que vam fer públic el passat mes de juny conjuntament amb el Consell de la Informació de Catalunya. Era, és una presa de posició de la professió davant de la normalització de discursos que assenyalen les persones migrades, el col·lectiu LGTBI, les dones i altres col·lectius vulnerables i que sovint converteixen la discriminació en una eina de confrontació política.

Aquest document el que fa és defensar una idea fonamental, que és que el periodisme no es pot limitar a reproduir declaracions i traslladar-les a la ciutadania sense contrastar-les. Tenim la responsabilitat de verificar els fets, de denunciar les manipulacions i de defensar els drets humans.

I també reivindica la independència professional, la transparència, el paper dels mitjans públics i del periodisme de proximitat i la necessitat de protegir els periodistes davant de les pressions i també dels intents de descrèdit que hi pugui haver.

Voldria destacar també la feina que fa el Grup de Treball de Periodisme Solidari del Col·legi, que durant el curs 25-26 ha impulsat el cicle «Disseccionem els discursos d'odi». A través de diferents sessions, hem volgut entendre millor com es construeixen els discursos discriminatoris, quins col·lectius pateixen les conseqüències i com podem contribuir des del periodisme a desmuntar prejudicis i a evitar la normalització de l'odi.

Durant el primer trimestre de l'any que ve farem també una altra acció, que és impulsar un programa de jornades territorials sobre com informar de l'extrema dreta i del discurs d'odi, amb una atenció especial als periodistes i als mitjans de comunicació comarcals.

La voluntat és que aquestes sessions es puguin fer a cada una de les sis demarcacions que té el Col·legi de Periodistes de Catalunya repartides pel país abans de les eleccions municipals del 2027. I el motiu és que a les anteriors eleccions municipals, i també a les anteriors, aquests mitjans de comunicació expressaven al Col·legi la necessitat de tenir unes línies d'orientació i unes respostes cap als dubtes que sortien als periodistes dels mitjans locals per saber com podien afrontar la informació de les campanyes electorals, sobretot amb l'increment de determinades formacions polítiques i l'arribada també d'aquestes forces als diferents ajuntaments.

I altres de les qüestions que fem, i ja vaig acabant, és l'educació mediàtica. Creiem que és una responsabilitat que va molt més enllà del periodisme. El Col·legi fa, des de fa disset anys, un programa d'educació mediàtica als centres educatius, que actualment té el nom d'Edumèdia.

Al llarg d'aquesta trajectòria, hem format més de 27.500 alumnes i hem arribat

Fitxer 03CEFERDO3

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

a prop de vuit-cents centres educatius del país.

Aquest 2026, gràcies a la col·laboració amb la Representació de la Comissió Europea i l'Oficina del Parlament Europeu a Barcelona, hem programat cent tallers gratuïts arreu de Catalunya. Són sessions que fan periodistes col·legiats que van als instituts i expliquen als alumnes com tenir una dieta mediàtica saludable, és a dir, com diferenciar el que és el bon periodisme, el que és la feina dels periodistes que treballen a través de fer la feina segons l'ètica i el codi deontològic, de les mentides.

És a dir, queda molt maco quan fem servir expressions com *fake news*, perquè tot sembla que en anglès sona millor, però són les mentides de tota la vida. I el que els hi ensenyem a aquests alumnes és com s'ha de diferenciar, és a dir, que és bon periodisme i què no és periodisme, on t'informes i on t'entretens.

Perquè hi ha... el que no podem dir o el que no es pot acceptar és que es digui que ens informem a través de les xarxes socials. Hi ha xarxes socials que sí, sobretot les que són de periodistes i de mitjans de comunicació que fan la feina contrastada seguint els criteris deontològics, però n'hi ha que no, n'hi ha que serveixen per entretenir. I això és una cosa que ha de quedar molt clara. I aquestes són les eines que els hi donem.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

No ens centrem només en el col·lectiu de secundària, sinó que també creiem que és molt important donar aquesta educació, acabo, a la gent gran. Què vol dir això? A través del Departament de Drets Socials de la Generalitat, el que fem és aquestes sessions portar-les a centres cívics, biblioteques i casals, coneguts, amb una expressió que tots admetrem, com a la gent gran. Per què? Perquè ells també tenen accés a determinades plataformes i a determinats llocs on es difonen mentides i els hi hem de donar també les eines perquè això ho puguin dur a terme.

El que demanem des de fa molt temps és que les sessions als instituts puguin ser a tots els instituts de Catalunya, que no n'hi hagi cap que quedi sense una sessió mínim a l'any per poder dur a terme aquestes sessions. I, per tant, aquí el que necessitem és el suport del Govern. I també demanaríem que hi hagués aquesta mateixa implicació per arribar a tots els centres cívics, a tots els casals i a totes les biblioteques del país, perquè es pugui arribar a un nombre molt més ampli.

Les eines nosaltres les tenim, que és el material que donem i els periodistes col·legiats, el que falta és que ens impliquem tots plegats en aquest programa.

Gràcies.

El president

Perfecte, senyor Morros. Moltes gràcies. Començarem ara a donar la paraula als grups parlamentaris. En nom del Grup Parlamentari Socialista, senyora Díaz, endavant. Per un temps de quatre minuts, d'acord?

Elena Díaz Torrevejano

Gràcies, president. Bé, primer de tot, gràcies per estar avui aquí, sabent el context que tenim aquí fora. I jo intentaré anar una mica al gra i fer les preguntes que considero per part del meu grup. I començaré parlant sobre la relació entre les xarxes socials i aquests pseudomitjans, que no sé si a vegades els podem qualificar de xarxa social o no, i la relació que tenen amb els mitjans de comunicació, diguem-ne, com més tradicionals o més seriosos, més rigorosos, que existeixen d'abans, no?

Moltes vegades veiem com una mentida, un *bulo*, una *fake new* sorgeix a una xarxa social, a una plataforma, i aquest creixement exponencial que tenen les xarxes, i ho hem vist recentment aquest cap de setmana, per exemple, la seva capacitat d'arribar molt lluny, doncs, això també té, diguem-ne, i ho poso molt entre cometes, un «efecte contagi» en aquests mitjans de comunicació, com deia abans, més tradicionals, rigorosos, que, diguem-ne, d'alguna manera es contagien d'aquesta informació que ha sorgit de llocs que no tenen, com deia, ni cap rigor ni cap serietat, no?

I no sé si ens poden explicar si vostès han trobat aquest efecte contagi o aquest recorregut des que apareix aquesta mentida, aquest *bulo*, fins que aquest pot arribar a un mitjà més tradicional, no?

I si és així, si hi ha algun punt o si vostès han detectat en algun moment en què és precís actuar per aturar aquest efecte contagi a la resta de mitjans de comunicació per evitar aquesta amplificació d'aquest missatge, no?

I ara vostè feia referència també a aquesta pedagogia, a aquesta educació vers... i deia vostè les persones grans, i a mi m'ha vingut molt al cap ara tot el que té a veure amb la intel·ligència artificial, d'acord? Perquè jo crec que cada vegada més a tota

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

la societat en general ens costa més detectar què és intel·ligència artificial i què no ho és, però especialment a la gent gran, no?

Jo m'he trobat el meu pare que m'ha dit: «Ostres, Elena, he vist un vídeo...». I dic: «Papa, això és mentida. Això és intel·ligència artificial». Però és una persona gran que li costa molt més detectar si és real o no. I, a més, estem veient com grups, partits polítics que se suposa que són seriosos i rigorosos, en aquesta campanya, precampanya electoral que tenim al davant, ja han suplantat la identitat de persones fent vídeos suposadament en nom d'aquella persona, suplantant, com deia, la seva identitat, no? Quin efecte està tenint la intel·ligència artificial en tot aquest context comunicatiu.

La següent pregunta és, quan una figura política o un líder polític envia una declaració discriminatòria que l'únic que busca és aquesta provocació i obtenir l'atenció d'un públic determinat, com els mitjans de comunicació han de distingir la seva rellevància informativa, que la té, evidentment, no diem que no, de la voluntat d'aquella persona que l'únic que busca és obtenir aquella publicitat i aquests minuts de titular, no?

Així, com hauríem d'orientar el titular, la repetició del missatge. I, sobretot, moltes vegades, que vostè ho ha comentat també, aquesta posada en context de la notícia, que això veiem que falla moltes vegades.

I ja l'última part per acabar. Nosaltres veiem aquelles figures, que l'únic que provoquen és discurs d'odi i volen generar aquesta confrontació entre ciutadans i veïns i veïnes, que un dels seus mecanismes és, evidentment, la repetició. Tenen dos, tres missatges que contínuament és –acabo, president– anar repetint, «matxacar», sigui quin sigui el municipi, el context, fins i tot, el país, però el missatge és sempre el mateix, la repetició, no?

No sé si de veritat tenim eines, si des dels mitjans de comunicació hi ha eines per poder evitar aquesta repetició constant d'aquest tipus de missatges que, com li deia, sota la nostra percepció, són dos, tres que contínuament els grups d'extrema dreta i els que propaguen l'odi van contínuament repetint.

Gràcies.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

El president

Perfecte, senyora Díaz. Senyora Martínez, portaveu de Junts, té la paraula.

Laura Martínez Portell

Moltes gràcies. També, primer de tot, agrair al compareixent tot el que ens ha explicat i algunes de les coses que crec que són molt interessants. Jo li volia fer la reflexió, els mitjans, evidentment, tenen el deure d'informar sobre fets i actors polítics rellevants, però la reiteració d'alguns missatges també pot acabar donant-los una visibilitat que contribueixi a normalitzar-los, no?

Llavors, quins criteris periodístics haurien de determinar quan cal reproduir un discurs polèmic, quan cal contextualitzar-lo i quan la seva difusió pot acabar amplificant el missatge d'odi. I si hi ha protocols o bones pràctiques que els mitjans catalans puguin aplicar de manera més sistemàtica i que els apliqui realment tota la professió, no?

I també sobre aquest límit, que a vegades és una línia molt fina, molt fina sobre el que és opinió i el que és discurs d'odi, no? I llavors, això, com es pot garantir que la resposta a un discurs discriminatori no es converteixi en una forma de censura d'una discrepància legítima. Perquè, bé, les línies són primes i perquè sovint la gent que promou els discursos d'odi acaben emparant-se en aquesta línia de dir que és que estem, d'alguna manera, censurant una opinió política.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

També sobre les plataformes, no? Quina responsabilitat haurien d'assumir aquestes plataformes en els continguts racistes o discursos d'odi, perquè, d'alguna manera, se n'han de fer responsables, no? I aquest tema de la verificació de qui hi ha darrere d'aquests portals, aquesta transparència que heu demanat, això com es podria dur a la pràctica?

M'ha semblat molt interessant que havíeu fet una denúncia sobre un pseudomitjà o mitjà fals o el que sigui, que és veritat que porten a moltíssima confusió a molta part de la població, però m'agradaria saber quin recorregut ha tingut després. O sigui, com a molt, crec que es deu haver tancat el mitjà, però amb quina facilitat reneix? Perquè si no posem eines perquè això no torni a sortir com un bolet de seguida, doncs, al final no aconseguim res, no?

I també, bé, sobre les mesures concretes que es puguin impulsar a Catalunya. El Col·legi té una funció important en la defensa de les bones pràctiques professionals, però també pot contribuir a formular propostes. I quines mesures recomanaríeu per impulsar a Catalunya de formació, de verificació de dades, d'alfabetització mediàtica, autoregulació o col·laboració en plataformes per reduir aquesta propagació de la desinformació i discursos d'odi.

M'han semblat molt, molt, molt interessants aquestes xerrades als instituts, que crec que són necessàries, perquè si ens fixem a on arriba més aquesta mentida, jo crec que és, sobretot, a la gent jove i a la gent gran. I a la gent jove la tenim localitzada, a les escoles, als instituts, podem arribar a tots, no?, si ens ho proposem. Doncs, a través del Departament d'Educació, amb un conveni amb el Col·legi de Periodistes o el que sigui, podem arribar a tots perquè tinguin una formació i realment sàpiguen distingir.

I, en canvi, la gent gran és molt més complicat, no? Jo també, com deia la meva companya, jo arribava a casa i la meva mare em deia no sé què i jo li deia: «Però això, mare, d'on ho has tret?» I et deia: «No, és veritat, ho he vist a internet». Ho he vist a «Internet». Internet és un mitjà fiable, com ho és TV3, Catalunya Ràdio, RAC1 o el que vulguis, no?

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

I a aquesta gent és molt més complicat arribar-hi, u, perquè no els tenim centralitzats en un lloc, n'hi ha que van als casals i n'hi ha que no hi van i, dos, perquè així com les escoles, els instituts depenen del Departament d'Educació i, per tant, és fàcil la línia, Generalitat, tu tu tu i hi arribes.

En canvi, tots els centres cívics, tots aquests llocs més de gent gran depenen dels ajuntaments. Llavors, necessites la implicació de molts més actors, que són tots els ajuntaments de Catalunya fent aquestes accions. Res més.

Moltíssimes gràcies i seguim.

El president

Perfecte, senyora Martínez. Senyora Vilalta, del Grup d'Esquerra Republicana. Endavant.

Marta Vilalta i Torres

Sí. Moltíssimes gràcies. I moltíssimes gràcies també al president del Col·legi de Periodistes per les explicacions, per cenyir-se al temps, però per donar molts missatges i crec que molt rellevants, tocant tots els temes que són molt interessants per a l'estudi que fem en aquesta comissió.

Compartim pràcticament totes les reflexions que ens feia i potser la clau és com ho fem perquè tot això passi a la realitat o per evitar allò que volem evitar. Per això l'hi traslladaré unes quantes preguntes. Algunes ja han anat sortint o estan sobrevolant al llarg d'aquesta comissió.

D'entrada i de forma directa, cal que els mitjans de comunicació facin també cordó sanitari a formacions polítiques o a entitats o organitzacions, a persones concretes que difonen discursos d'odi o que tenen, en fi, tics racistes, xenòfobs, etcètera, etcètera? Sabem que no és l'única solució. De fet, és un gran debat també en l'àmbit polític, el dels cordons sanitaris, però a vegades està demostrat pot ser útil.

Per tant, quin és el paper dels mitjans de comunicació per la responsabilitat justament que tenen i que vostè ens explicava? Dit d'una altra manera, com han d'actuar els mitjans de comunicació davant dels discursos d'odi? Parlava del compromís, del document aquest que han fet també des del Col·legi. Com es desgrana, què diu aquest compromís més enllà dels titulars que compartim, evidentment?

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Aquests discursos d'odi cal vetar-los als mitjans, per tant, que no hi tinguin cabuda? S'han de poder reproduir, però que després s'aportin dades per combatre'ls? Quina és com una mica la línia d'actuació? Si és que n'hi ha una única o si s'ha de fer tot a la vegada, que a vegades també va per aquí la cosa.

I una pregunta també, que m'agradaria que pogués respondre, com explicaria vostè quin és el límit de la llibertat d'expressió? I segurament això donaria per a una tesi, perquè és un debat també que tenim molt aquí al Parlament de Catalunya. Els diputats tenim inviolabilitat parlamentària, no?, però això no vol dir que ho puguem dir tot, ras i curt, és així. Per tant, quin és aquest límit? Vostè amb l'expertesa que té i en representació del periodisme de Catalunya, com ho podríem explicar perquè fos útil i perquè ens fos útil també com a societat.

I encara algun altre tema. Han sortit les mentides, la desinformació, els falsos mitjans, que certament és una gran amenaça. Com combatem aquestes mentides? Vostès tenen un codi deontològic, han fet aquesta actualització, però pot ser útil incrementar els sistemes de verificació?

Sabem que hi ha molts mitjans que ja ho tenen, també per a xarxes socials, però la desigualtat és màxima, no?, i la velocitat també amb què es dispersen les mentides comparat amb el que costa aportar totes les dades per dir «això és mentida o aquestes dades són incorrectes». Però, en tot cas, és una línia. Què més podem fer a banda d'aquests sistemes de verificació?

Fitxer 03CEFERDO4

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Després hi ha un tema que ens preocupa també, que és l'atac de periodistes, a professionals de la comunicació que, per fer la seva feina, són insultats, vexats i perseguits, sobretot a través de les xarxes socials per aquesta sensació d'impunitat, aquesta sensació, aquesta realitat, malauradament, d'impunitat que permeten les xarxes socials.

Què fem? O què més podem fer? Ataquen individualment, però probablement hi hem de respondre col·lectivament, perquè no van només cap a una persona, van a la feina que està fent aquesta persona en representació o en la responsabilitat que té com a professional.

Per tant, ens interpel·la a tots, no només a vostès. Un missatge també de suport en aquest sentit. No sé si alguna legislació, normativa o com ho podem fer d'alguna manera, més enllà d'aquesta responsabilitat que se li ha d'exigir també a les plataformes que vostè ja ha verbalitzat.

I l'última, només per fer un apunt, el tema de l'educació mediàtica ens sembla clau, donar aquestes eines per diferenciar el que és veritat del que és mentida, el que està bé i el que no. Com ho podem escalar? Perquè crec que és magnífica la feina que estan fent tant a les escoles i als instituts com als centres cívics o casals de gent gran.

I acabo. Com ho podem escalar? Sortia aquí la idea de fer convenis amb el Departament d'Educació, amb el Govern. Com ho podem escalar, perquè pugui arribar encara a més gent?

Moltes gràcies.

El president

Perfecte, senyora Vilalta. Senyora García, del Grup Parlamentari de VOX, endavant.

María Elisa García Fuster

Muchas gracias, señor presidente. Bien, mire, señor Morros, estamos de acuerdo con usted que no podemos permitir los discursos de odio tal y como se hacen actualmente, y muchos salen de este Parlamento por grupos de gobierno. Grupos que señalan a determinados partidos políticos como el mío y que el resultado son, bueno, pues mire, agresiones constantes, pedradas.

Sant Jordi 2026, 23 de abril, grupos de ultraizquierda y manifestantes atacaron de forma simultánea varias carpas informativas de VOX. Varias personas resultaron heridas. Sant Cugat del Vallès, 10 de septiembre de 2026, un grupo de personas atacó otra carpa informativa de VOX, agrediendo físicamente a un concejal y a varias personas, incluyendo mujeres y niños, no tuvieron ningún tipo de miramiento, a todos estos feministas. Horta-Guinardó, Barcelona, abril del 2026, se registraron enfrentamientos y agresiones en una carpa situada en el barrio por las hordas de ultraizquierda.

Estos son solamente los últimos meses y no hubo referencia o condena por parte de la prensa subvencionada. Y solo señalaron el ataque la prensa libre, es decir, esa que usted llama pseudomedios. Algunos medios incluso lo blanquearon, llamándolo enfrentamiento.

Yo estuve en varias de esas carpas. En ningún momento hubo enfrentamiento, en ninguna de ellas. Lo que hubo fue un ataque directo a personas que no estaban agredido ni insultando ni haciendo absolutamente nada en una carpa. Y son estas hordas de ultraizquierda y separatistas que son azuzadas por los discursos de señalamiento, como suele hacer habitualmente la prensa subvencionada, a la que todos estamos acostumbrados y a la que todos conocemos ya.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

No solamente en contra de VOX, sino que, de la misma manera, intentan silenciar también determinados actos que sufren los catalanes cuando el delincuente no encaja con su relato, con el relato de la prensa subvencionada, ¿no?, la que recibe las subvenciones millonarias de la Generalitat de Cataluña, me refiero, ¿eh? Es decir, cuando el agresor o el delincuente es inmigrante.

Y hay cientos de ejemplos, los vecinos aterrorizados en Termes de Sabadell por un grupo de ocupas magrebís; la chica de veinte años violada en Balafia, en Lérida, por un marroquí; un intento de violación de otra chica en Sant Vicenç dels Horts. En fin, infinidad de casos en los que la prensa subvencionada no se hace eco, oculta la nacionalidad del agresor o silencia a las víctimas, lo cual es asqueroso y lamentable, como hicieron con la familia de la niña violada hace unos meses en las fiestas de Polinyà, a manos también de un magrebí.

Mire, hablar del impacto en seguridad de la inmigración masiva y descontrolada, especialmente de aquellos países con culturas incompatibles a la nuestra, no es odio, es amor a lo nuestro, a nuestra cultura, a nuestras tradiciones. Pero, sobre todo, amor a nuestras familias, que son las que están siendo agredidas, a nuestros hijos, a nuestros padres.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Y blanquear, ignorar o silenciar esto es profundamente irresponsable. Señalar que el responsable de todo esto y que el responsable de los discursos de odio es una supuesta ultraderecha que se han inventado ustedes en su cabeza, pues, es terriblemente irresponsable y, sobre todo, terriblemente injusto para los catalanes y para nuestros hijos, también los suyos, que posiblemente no podrán salir a la calle o tendrán que salir con un spray pimienta gracias a estos discursos que hace la prensa subvencionada en muchísimas ocasiones.

Muchas gracias.

El president

Senyor Garcia, diputat de Comuns. Endavant, si us plau.

Andrés Garcia Berrio

Gràcies, president. Volia començar la meva intervenció expressant el profund dolor i preocupació per l'accident de tren que s'ha produït a Toledo. Jo crec que es fa

complicat continuar després del que estem veient, quaranta-sis víctimes confirmades. Llavors, bé, crec que és important, més que mai, posar el focus en el bon periodisme i en el que podrem veure els dies que vindran.

Un cop feta aquesta introducció, volia agrair la compareixença dels quatre compareixents i també fer una reflexió que sembla que tenim una cinquena experta, perquè ara mateix acabem de veure una mostra evident d'això, del que estem parlant, no?, i una clarificació de de quina manera es pot procedir a plantejar discursos que deshumanitzen tot un conjunt de població vinculant que el futur dels fills nostres està absolutament condicionat a si hi ha o no població migrada o no en aquest país.

A més, quan ho identifiquen segons no la nacionalitat, sinó, fins i tot, el color de pell, llavors, bé, doncs, cinc experts tenim avui, per sort, tenim quatre que amb molt rigor ens aclariran moltes de les qüestions.

Volia agrair la feina del Col·legi de Periodistes, volia agrair tota la feina que es fa per mantenir un bon codi deontològic i les contínues actualitzacions, crec que és fonamental, crec que és clau, crec que s'ha posat de manifest la importància que té preservar això en un escenari en què cada cop més hi ha un vincle entre desinformació i discursos d'odi.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

I això no apareix perquè sí, no és una qüestió, diguem-ne, que no tingui una intencionalitat. Jo crec que hi ha una intencionalitat en què, a través d'aquestes pràctiques, es vol, d'alguna manera, moure elements bàsics que han format part des de ja fa dècades de les societats democràtiques. I jo crec que el repte que tenim és tan gran, precisament, per això.

Com vostè ha plantejat, gran part del discurs públic que tenim a dia d'avui es produeix a les xarxes socials. És un debat públic condicionat per algoritmes plantejats per molt poques empreses que tenen grans interessos comercials. I el que s'acaba produint és una algorització de la conversa pública, una algorització també de la política i també una algorització, vulguis que no, dels mateixos mitjans de comunicació.

Aquests algorismes el que estan condicionant no només és la conversa pública, sinó que jo crec que hi ha una afectació i molt important a nivell de psicologia social i és

evident que cal posar límits davant d'algoritmes i pràctiques d'empreses que estan posant en risc, diguem-ne, elements bàsics de la nostra societat, així com estan provocant grans problemes a nivell de salut pública. Perquè jo crec que l'afectació a nivell de salut mental és clara, especialment en els joves.

Llavors, en aquest sentit, considerem que és molt important el que han anat plantejant. Jo crec que és important també aquí tenir molt en compte, no?... jo crec que hi ha jurisprudència clara del Tribunal Europeu de Drets Humans respecte al que són i no són discursos d'odi. No tot discurs d'odi ha de ser un delicte penal, però que sí que s'ha de poder restringir o s'ha de poder limitar o, com a mínim, s'ha de poder expressar quan s'estan produint aquests discursos d'odi, que el que estan fent és deshumanitzar parts senceres de la població.

Jo dic que és amb independència... jo crec que això s'ha de fer sempre i s'ha de mirar amb independència sempre de quin sigui aquest sector o un altre, perquè en el debat públic el que ens hem d'exigir com a democràcies és sempre fer crítiques, totes lo fortes que puguin ser, poder plantejar problemes, però, en cap cas, sobrepassar segons quins límits que ens portin a aquesta deshumanització constant.

Llavors, jo crec que, en aquest sentit, les seves aportacions i el codi deontològic en què contínuament van actualitzant-les és clau en aquest sentit.

Moltes gràcies.

El president

Perfecte, senyor Garcia. Senyora Castillejo, del Grup Parlamentari de la CUP.

Maria Pilar Castillejo Medina

Sí, moltes gràcies. Gràcies també al degà del Col·legi de Periodistes per venir fins al Parlament i explicar-nos el seu punt de vista sobre com poden combatre des del Col·legi de Periodistes el discurs d'odi. També em volia afegir a expressar aquest dolor per l'accident que ha passat fa unes hores ara aquí a l'Estat espanyol amb els trens. Hi ha moltes víctimes i, bé, crec que afecta l'estat mental, en què... Costa continuar amb una agenda normal quan tens aquest volum de morts tan a prop.

En fi, com deia, agrair-li la compareixença, les explicacions. Hi ha diversos temes que m'agradaria si pogués abundar. Jo crec que li hem fet moltes preguntes els

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

diferents diputats, però sí que m'agradaria preguntar-li un tema que ens preocupa molt, que també és la gent més jove, no? No només els joves, en general, eh?

Les xarxes socials i els vídeos són els mitjans més utilitzats, la via informativa més utilitzada darrerament. Ens preocupa la desinformació que això provoca amb aquestes xarxes, com hem dit, no?, controlades per algoritmes sense cap control públic. Nosaltres creiem que aquests algoritmes haurien de tenir un control públic, haurien de poder ser transparents, hauríem de poder saber com funcionen i hauríem de poder modificar públicament aquest algoritme quan el que està fent és conduir directament a aquesta desinformació.

Crec que és important que hi hagi aquest control públic quan ara, a més a més, les mateixes macroempreses que mouen tot això no fan cap tipus de regulació, sinó que, al contrari, estan traient les regulacions sobre això. És important que hi hagi una regulació pública, precisament sobre això, sobre aquest control públic que hauria d'existir. I alguna forma coercitiva de poder actuar amb aquestes empreses quan no fan allò que haurien de fer.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

I bàsicament, com que crec que qui més alimenta, qui més viu, qui més està connectat directament a les xarxes és la gent més jove, quines estratègies penseu que des de... quina estratègia comunicativa podem fer des del periodisme per acostar-se, per poder arribar a donar aquest pensament crític, a acostar críticament les persones més joves, no? De quina manera teniu pensat que es pot acostar.

Al principi també heu denunciat aquests falsos mitjans i les pràctiques d'informació que van condicionades també econòmicament. I demaneu a partits i institucions que no es legitimin, que no es financin. Quins criteris verificables proposeu perquè aquesta publicitat institucional no financi la desinformació? De quina manera això es podria concretar, no? I com es podria avaluar perquè el Govern no pugui premiar, acabi premiant aquests mitjans, no? Com ho podríem fer?

I també volia aprofitar per... crec que aquí també hi ha una part de vulnerabilitat del periodista que vol tenir, que vol trencar amb certes coses, no?, i parlo també del periodisme d'investigació que vol... Perquè, per a mi, també, dir la veritat és una manera de combatre el discurs d'odi, no? I em fa por, en aquest cas, en què vostès mateixos, com a Col·legi de Periodistes, es van adherir a les denúncies que van fer

diversos mitjans perquè havien estat sancionats per l'Agència de Protecció de Dades Espanyola per haver fet públic, no?, per haver difós una informació que era coneguda, que era veraç i que tothom coneixia.

Per a mi és un atac directe a la informació, un cas de censura. I crec que també és important pensar en això, no?, quines garanties necessiten els periodistes per poder fer aquesta lluita contra el discurs d'odi, no? Com els podem protegir perquè puguin expressar-se lliurement i combatre això sense rebre atacs, sense afectar la seva persona.

Gràcies.

El president

Perfecte, senyora Castillejo. Donaríem ara un temps de sis minuts si li sembla, senyor Morros, perquè pogués contestar les apreciacions oportunes a la resta de grups.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Joan Maria Morros Cuadras (degà del Col·legi de Periodistes de Catalunya)

Intentaré respondre bona part de les preguntes. No sé si en una altra ocasió es pot fer una segona sessió, vull dir, encantats de la vida de tornar a venir un altre dia i de poder dedicar més temps a fer un debat, eh?

Sobre aquesta última qüestió que comentava la diputada de la CUP. De fet, estem citats a una comissió que s'ha creat o té per objectiu debatre el tema aquest que comentaves. Per tant, això, com que em sembla que haig de venir d'aquí a quinze dies, en aquella sessió podem donar més detalls.

I jo els diria que... A veure, nosaltres defensem els periodistes sempre que hi ha hagut qualsevol mena d'atac. És a dir,

Fitxer 03CEFERDO5

tenim establert, a més a més, un conveni amb el Departament d'Interior, amb els Mossos d'Esquadra, al qual s'hi han adherit –això és de fa poc– les principals organitzacions de periodistes i fotoperiodistes que tenim al país. És a dir, aquest és

un conveni que vam començar a fer al Col·legi de Periodistes amb Mossos d'Esquadra amb una qüestió tan senzilla que és atorgar-los una armilla i un braçalet de premsa perquè es poguessin identificar i poder treballar, diguem-ne, de manera lliure sense córrer cap risc personal, evidentment, en manifestacions o protestes, etcètera, etcètera, etcètera.

Aquí se'ns va criticar molt al començament per part d'altres organitzacions i crec que va ser el 2026, sinó com a molt al llarg del 2025, que les organitzacions que ens havien criticat es van sumar també a la renovació d'aquest conveni amb els Mossos d'Esquadra. Per tant, el que fem és, com a mínim, donar una certa protecció o visibilització als periodistes que van aquí en qualsevol acció on hi pot haver, diguem-ne, accions de represàlia.

I sempre que hi ha un periodista que rep insults o que rep coaccions per part de la gent per fer la seva feina, el que sortim és a defensar-ho. Aquesta és una professió que no és obligatori que estiguis col·legiat per exercir-la –aquest és un altre debat–, però en aquests moments no ho és.

Per tant, el que no podem és expulsar ningú que no compleixi amb els criteris. I el que fem és quan un periodista d'un determinat mitjà de comunicació, sigui d'on sigui... És a dir, ens hem trobat amb mitjans de comunicació que no tenen la seu a Catalunya, sinó que la tenen a la resta de l'Estat, i que han vingut aquí a cobrir manifestacions i que els han increpat simplement perquè... no cal dir noms, però portaven, diguem-ne, la seva carxofa era de color blau. Per tant, ja poden identificar quin canal és.

És a dir, tant ens fa, no ens preocupa de quin mitjà de comunicació és, defensem el periodisme, que pugui fer la seva feina i que no l'increpin al carrer simplement perquè en lloc de portar la carxofa vermella, la porta verda, la porta blava o la porta del color que sigui. És a dir, defensem que puguin fer la seva feina.

Per què? Perquè això és bàsic per a la ciutadania. És a dir, la gent ha de saber què és el que passa amb tots els seus diferents elements i formar-se després la seva pròpia idea. I, per a això, hi ha d'haver periodistes que puguin fer la seva feina. Per tant, com a mínim, el que fem és denunciar sempre que hi ha hagut alguna

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

d'aquestes coaccions per part de qualsevol periodista de qualsevol mitjà de comunicació.

I el mitjà de comunicació sempre el que ha fet és agrair el suport que ha tingut del Col·legi en aquesta denúncia. Com a mínim a través dels diferents canals i de fer una denúncia pública. Després es poden fer diferents passos com són denúncies a través de la via penal, que això, diguem-ne, depèn més del mitjà de comunicació.

Hi ha mitjans que volen denunciar-ho per aquesta via n'hi ha que no. És a dir, això ja són criteris en els quals nosaltres, en principi, tampoc no hi podem entrar. Sí que els donem sempre tot el suport en allò que sigui als periodistes de mitjans o periodistes que són *freelance* i que tenen, diguem-ne, una menor cobertura.

De fet, el Col·legi té un acord amb... És a dir, tenim un servei jurídic, un despatx d'advocats que dona assistència a qualsevol periodista que tingui aquesta necessitat.

El tema de l'educació mediàtica. Nosaltres creiem que és clau. Fa molt temps que estem exigint, i m'atreviria a dir que a governs de com a mínim tres colors polítics, que es facin aquestes educacions mediàtiques a les escoles de manera, no faré servir una paraula tècnica, eh?, però que hi hagi sempre una sessió un cop al curs a tots els centres de secundària.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Fins i tot un conseller d'Educació, quan li vaig plantejar, em va dir: «Per què comenceu als dotze si als deu ja tenen això?» I aquest és un gran problema. És a dir, tenim aquesta capacitat, tenim periodistes a tot el territori. Com els deia, són sis demarcacions del Col·legi. Tenim ja les eines per fer aquesta educació mediàtica i, a més a més, els instituts on anem valoren molt que siguin, precisament, periodistes col·legiats els que expliquin als nanos com s'ha de fer.

Per tant, aquí el que faria falta és que, evidentment, el Departament d'Educació, però el Govern, acordessin per poder fer aquesta educació mediàtica. És a dir, això ja es pot fer.

El que comentaves abans de la gent gran. Evidentment, jo crec que si es pogués també tancar un acord molt més ampli per arribar a tots els centres cívics, a tots els casals, a totes les biblioteques, i a través potser també de les diputacions, que tenen

xarxes també molt tancades i potser també de l'Associació de Municipis i la Federació de Municipis, podríem arribar a tot arreu.

És evident que hi ha gent gran que potser no hi va en aquests llocs, eh?, però com a mínim dones aquesta opció, dones aquesta oferta. I a vegades en ciutats potser no tan com Barcelona, però també als barris funciona així, eh?, però ciutats d'una mida mitjana, és a dir, jo soc d'Igualada, allà es va fer una sessió, no perquè sigui jo d'allà, sinó perquè ho van demanar i els hi ho van fer, va funcionar com a boca orella i la gent s'ho anava explicant, que s'ha fet aquesta sessió i està molt bé i a veure si es pot tornar a repetir. Per tant, això és el que hauria de ser.

El tema dels algoritmes és molt complicat. Això ho hem vist el passat cap de setmana. S'està demanant que hi hagi alguna acció, però, és a dir, tots tenim al cap la notícia de quan Meta va decidir prescindir dels verificadors. Per tant, diguem-ne que aquí no sé si es podria establir com a obligació legal que aquestes empreses tinguessin equips de verificació.

Si no el que es pot fer és verificar per part nostra, és a dir, tots els discursos. És molt fina la línia entre la llibertat d'expressió i la censura, això estic d'acord amb el que comentaves. Diguem-ne que això també donaria per a un debat molt més ampli, eh? Em puc passar un minut? Donaria per a un debat molt més ampli.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Sempre el que hem de ser és molt respectuosos amb tot allò que es diu, perquè el que no pot ser és que els periodistes denunciem la censura, però que a la vegada apliquem censura. És a dir, s'ha d'anar molt amb cura amb tot allò que s'expressa i tot allò que es diu.

A vegades fem referència... Això us parlo també des de l'experiència de treballador d'un mitjà de comunicació que hem de dedicar més temps a verificar una informació que no pas a fer una informació. És a dir, i a desmuntar una mentida que no pas a fer la nostra feina, que és la de seguir qualsevol actualitat que hi hagi i poder-ho fer.

És a dir, per exemple, amb l'accident que hi ha hagut aquest matí, segur que hi haurà algun moment en què pot ser que es difonguin imatges que no siguin d'aquest accident, que hi hagi alguna fotografia que no sigui d'avui, sinó que es faci servir per a qualsevol altre. El que s'ha de fer és això denunciar-ho i dir: «Aquesta no és una

fotografia d'aquest moment, d'aquest accident, aquestes no són les dades que hi ha».

I sempre també el que es recomana és que es tingui informació verificada. Evidentment, anant al lloc dels fets i tenint tota la informació possible i atenent també a les informacions que es donen des de les administracions que tenen les diferents responsabilitats en aquell moment. Però sempre el que s'ha de fer és una feina cada vegada més forta i cada vegada, diguem-ne, més ferma i més valenta de verificació de tot això.

Seria ideal que tots els mitjans de comunicació poguessin tenir gent dedicada a la verificació. És molt més fàcil que es faci des dels mitjans públics, EFE i Televisió Espanyola ho tenen, TV3 també ho té, els mitjans privats a vegades és una mica més complicat per una qüestió de recursos. Però és el mateix periodista el que, aplicant tots els criteris del codi deontològic, ha de destinar aquest temps a fer verificació. I no passa res per entrar dos minuts més tard una notícia si tens la garantia que cent per cent allò que expliques és veritat.

És a dir, hem entrat en una dinàmica en què jo vull ser el primer, però potser un altre emissora també voldrà ser la primera, però jo vull que els meus ho diguin bé i vull que... És a dir, no vull que en cap moment hi hagi ningú que em pugui dir que nosaltres hem donat una informació falsa. I, evidentment, els nostres competidors i premsa, diguem-ne, la premsa escrita i televisió el mateix. No passa res perquè dediquem més temps. Estem obligats a fer això, perquè és el codi deontològic.

Evidentment, tornem al que us deia abans, que no és una professió d'obligat compliment de col·legiació, però ens hem dotat nosaltres mateixos d'un codi deontològic que fa més de trenta anys que existeix. De fet, n'he portat uns exemplars ara, per si podeu veure quina és l'última actualització que vam fer. I en podem facilitar més al Parlament per si en volen fer arribar.

Però del que es tracta és això, és aplicar l'ètica periodística i els criteris del codi. Per què? Perquè això el que fan és reforçar la teva imatge com a bon periodista i el mitjà que treballes en què estàs aplicant l'ètica. Ens dona més feina? Sí, però creiem que aquí en sortim beneficiats tots, el periodisme, però també la societat.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Del que em comentava vostè. De fet, moltes de les accions que ha dit d'actes vandàlics i d'agressions que van tenir... És a dir, jo les he... sé què va passar. Per tant, vol dir que en algun lloc ho he llegit i.... però m'atreviria, i fent servir la seva diferenciació, jo crec que ho he llegit a la premsa subvencionada que diu vostè. No, no, li dic que sí. És a dir, si veiés al matí els diaris que tinc a la meva taula per repassar, i me'ls repasso tots, potser entraria dins d'aquest sac que diu vostè.

Jo aquestes notícies sé que han passat i no perquè sigui especial o perquè sigui cap d'informatius o perquè sigui el degà del Col·legi de Periodistes, ho he llegit. Per tant, sí que hi ha informacions que s'expliquen i el que es dona és el punt de vista d'aquelles accions. Es podrien donar més vegades, es podrien donar menys vegades, podrien donar-li més temps o menys temps. Però aquí ja entrem moltes vegades també en criteris del que seria l'actualitat informativa del dia.

És a dir, jo, per tornar a posar l'exemple d'avui, eh? Jo li podria dir que avui teníem previstes vint-i-cinc notícies i potser en farem dues, una de les quals és això. I això vol dir que les altres vint-i-tres les censurem o no les diem? No, vol dir que a vegades les qüestions que dius van per criteris tan pràctics com si Netanyahu ha guanyat o no les eleccions, si hi ha hagut un accident on no hi ha hagut un accident o si un autobús ha caigut d'un talús.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

És a dir, això és el que moltes vegades fa que hagis de fer una selecció. Però li asseguro que jo gairebé totes les accions que ha dit les vaig llegir i les vaig escoltar i les vaig arribar a veure.

És que em sap greu perquè em passo molt, però... i em queden moltes coses per respondre. Però reitero que, més enllà de la compareixença de dues setmanes, completament oberts per si volen que un altre dia torni a venir aquí i em sotmeti... vull dir, pugui fer explicacions molt més àmplies, amb més temps o més ortodoxes.

El president

Perfecte, senyor Morros. Moltíssimes gràcies per la seva intervenció. Ara aniríem a la segona part de la comissió, d'acord?, que seria la compareixença del senyor Bartomeus, la senyora Galais i el senyor Rodon. Ho faríem per un temps de quinze minuts cadascú, d'acord? I després obriríem el torn a la resta de grups parlamentaris perquè formulin les preguntes tal i com ho estan fent fins ara.

Compareixença d'Oriol Bartomeus, expert en comportament electoral i opinió pública

357-01514/15

Llavors, començaríem amb el senyor Bartomeus, quan vulgui. Endavant, si us plau.

Oriol Bartomeus Bayés (director de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials)

Moltes gràcies, president. Gràcies per la invitació a comparèixer en aquesta comissió. Jo comparec com a director de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials. L'Institut és un consorci entre la Universitat Autònoma i la Diputació de Barcelona fundat l'any 1988. Des de l'any 1989, nosaltres fem una enquesta anual per avaluar l'opinió de l'electorat català. Són enquestes d'una mida, allò, important i, bé, científicament correctes, i és la sèrie demoscòpica més llarga del país.

Per tant, tenim dades, sèries, preguntes que es repeteixen any rere any des de l'any 1989 i, per tant, això ens permet veure i tenir una constància de com ha anat evolucionant l'opinió. L'objectiu de l'Institut és el d'analitzar i comprendre la realitat social i política de Catalunya. A això ens dediquem.

I, evidentment, en els últims anys hem dedicat bona part dels nostres esforços investigadors a fenòmens que tenen relació amb el que en podríem dir una nova etapa o una etapa singular de l'opinió a Catalunya, que, d'alguna manera, alguns d'aquests elements que caracteritzen aquesta nova etapa, d'alguna manera, pressuposen un cert caldo de cultiu per a l'aparició i l'èxit electoral de formacions del tipus d'extrema dreta o directament xenòfobes, racistes, etcètera.

En els darrers anys, per exemple, vam fer una investigació sobre l'opinió sobre la immigració a Catalunya. Vam recuperar preguntes que no es feien des de principis dels anys 90, amb un resultat sorprenent, que és que l'any 23 l'opinió sobre la immigració era millor que la de l'any 93, tot i que s'hagués multiplicat per deu el contingent de ciutadans i ciutadanes estrangers al país.

Ara bé, vam repetir la mateixa investigació un any després, després que la immigració hagués arribat, d'alguna manera, a la taula del debat públic i ens vam trobar amb un empitjorament molt significatiu de les dades. La qual cosa ens porta

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

a pensar que en el tema concret de la immigració hi ha un efecte clarament d'agenda, hi ha un efecte clarament de tema públic.

És a dir, si el tema no forma part del debat polític, les opinions de la societat són relativament bones, diguem-ne, positives envers el fenomen. Si la cosa ja apareix com un tema de debat polític, com va aparèixer en la convocatòria electoral del 24, això es reflecteix clarament en l'opinió.

Vam fer també un estudi –que és una via que últimament estem explotant i explorant– amb estudiants de secundària de diversos centres educatius de la ciutat de Barcelona en aquell cas sobre democràcia. I vam descobrir una cosa que, segurament, no ens impacta ni és cap mena de d'allò, que és que tenim uns joves que tenen una opinió molt utilitarista sobre el sistema democràtic.

El sistema democràtic ha perdut aquella aura sagrada

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Fitxer 03CEFERDO6

que podria tenir per a les generacions que van viure el canvi democràtic. En aquest cas és una visió de la democràcia molt utilitarista i una obertura, com no podria ser d'una altra manera, a alternatives i opcions no democràtiques. Una obertura, us diria, no ideològica, sinó més aviat que forma part d'aquest sentit utilitarista del sistema. És a dir, si el sistema no funciona, si el sistema no em dona el que em promet, doncs ens obrim a la possibilitat d'adoptar un altre sistema o... sí, l'adopció d'un altre sistema.

També vam fer un estudi sobre el mateix univers, és a dir, estudiants d'institut, en aquest cas sobre feminisme i igualtat de gènere, per descobrir una cosa que sospitàvem, però que no sospitàvem que fos tan contundent, per descobrir la penetració espectacular dels discursos neomasclistes en la població masculina de setze-disset anys.

Estan totalment exposats a aquesta mena de discursos i, per tant, aquests discursos acaben engendrant un discurs antifeminista i antiigualitari molt contundent, que forma part del receptari aquest del que serien les formacions de l'extrema dreta.

Igualment, hem fet estudis sobre l'opinió sobre la democràcia, un estudi que vam publicar sota el títol *L'erosió democràtica*, que demostra d'alguna manera que hi ha dos col·lectius especialment vulnerables a la desafecció democràtica, que són els col·lectius socialment més desafavorits i les noves generacions, tant nois com noies.

I, finalment, hem participat en un projecte europeu sobre narratives extremistes, en el qual hem pogut comprovar la penetració d'aquest tipus de narratives en aspectes com ara el nacionalisme, la crítica a la ciència o la crítica a la igualtat de gènere.

Ho hem fet a nivell de l'Estat espanyol, és a dir, és una enquesta de l'electorat espanyol, però és clarament una cosa que es pot situar també en l'electorat català. De fet, és una enquesta d'abast europeu i, per tant, la, entre cometes, «bona notícia» és que no és un problema de la societat catalana, sinó que és una situació que es viu arreu.

Arran d'això els diria alguns indicadors que afavoririen l'aparició i l'èxit d'aquest tipus d'opcions polítiques. Primera, hi ha un empitjorament sostingut al llarg del temps, molt evident a partir de l'any vuit, un empitjorament de la valoració de la situació política i, en general, del sistema democràtic i els actors del sistema.

I una certa idea que l'opinió sobre la política és, diguem-ne, autònoma de l'opinió sobre la situació econòmica del país. Històricament havíem tingut una clara correlació entre l'una i l'altra. Actualment la política es valora negativament passi el que passi a fora. La política s'ha autonomitzat com a tema i és un tema molt... que és vist per una gran majoria com una cosa essencialment negativa.

Hem constatat també un creixement molt important dels sentiments negatius envers la política. És a dir, fem la pregunta de quin sentiment li genera a vostè la política? O quin sentiment té envers la política? Els sentiments negatius en vint anys han passat del quaranta-dos al setanta-tres per cent. És a dir, hi ha una gran majoria que veu la política amb desconfiança o amb avorriment o, directament, amb odi o amb sentiments d'aquest tipus.

També hem constatat una penetració molt important de les xarxes socials com a mitjans principals d'informació política. Quan li preguntem a la gent a través de quin mitjà vostè s'informa políticament, xarxes socials, sobretot en les noves generacions és el número u.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

També val a dir que preguntem sobre quina confiança li generen les informacions que rep a través d'aquest mitjà i el que tenim és una immensa desconfiança. És a dir, m'informo a través de les xarxes socials, però, entre cometes, «no em crec el que rebo».

Curiosament, el mitjà que genera més desconfiança no són les xarxes socials, sinó que és la televisió. La diferència és que la televisió és el mitjà principal entre les generacions antigues i les xarxes socials és el mitjà de les generacions noves. La desconfiança és la mateixa, però les generacions antigues, diguem-ne, que tenen un substracte de suport al sistema i de certa acceptació del sistema que les generacions noves no tenen. I, per tant, la desconfiança en les generacions noves, entre cometes, ja m'entendran, «és molt més perillosa» que la desconfiança generalitzada que tenen les generacions antigues, que la tenen, d'acord?

Hi ha un afebliment generalitzat de la valoració de les institucions i una intensificació de les posicions més extremes en tots els àmbits, no només en el típic eix esquerra-dreta o en l'eix de sentiment de pertinença. El que estem observant és una polarització, o estàs a favor o estàs en contra. Les posicions neutres o moderades o del mig estan desapareixent i estem creant una situació, d'acord?

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Tots aquests indicadors es produeixen en paral·lel a l'ascens de les forces de l'extrema dreta i, diguem-ne, una cosa lliga amb l'altra. Entenem que aquests elements que trobem en altres societats d'alguna manera es corresponen a una configuració de l'opinió diferent i que, d'alguna manera, es definiria en una degradació intensa de la conversa pública, una normalització d'expressions d'odi que fa uns anys no s'haguessin acceptat en la conversa pública, tant en la conversa normal com en la conversa dels actors públics. Hi ha una mena de... s'han saltat els límits, diguem-ho així. S'ha legitimat una mena d'expressió que fa deu anys, vint anys no s'hagués acceptat.

Segon element, hi ha una sensació d'allunyament i d'esterilitat del sistema democràtic. El sistema democràtic no compleix amb les expectatives que es dipositen en ell o fins i tot amb les promeses que ell mateix formula. Això va lligat, òbviament, amb allò que en diríem la fallida de l'ascensor social. És a dir, és evident

que estem en un moment en el qual les lògiques de funcionament de la societat ja no funcionen, ja no responen.

Igualment, aquesta sensació d'allunyament afecta no només el sistema en si, sinó els actors del sistema. I, per tant, per això tenen molt d'èxit els actors que es manifesten com fora sistema. Qualsevol que aparegui com a fora sistema té, diguem-ne, l'avantatge del dubte que no és còmplice del sistema.

Hi ha una penetració de discursos d'odi vehiculats a través de les xarxes socials, de discursos molt contundents, com ja he dit, que impacta especialment aquelles persones, aquells segments de la societat que estan més exposats a les xarxes socials, les noves generacions molt clarament i, entre les noves generacions, també hem de dir els homes de les generacions més noves.

Hi ha una diferència, hem constatat –i segurament els professors Rodon i Galais també ho diran– que hi ha un trencament per gènere en les noves generacions. Hi ha un impacte de l'agenda en l'opinió pública i és un impacte d'una agenda que busca l'impacte i l'atenció. En això, llàstima que el degà ja no hi és, però en això han caigut tots els mitjans –tots els mitjans–, els tradicionals i els no tradicionals, els subvencionats i els que no, i els que aparentment no.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

I hi ha un creixement, en diria d'embombollament, de l'opinió. És a dir, les xarxes socials han generat, han acabat amb la fluïdesa de l'opinió entre grups. Tenim grups que s'informen només reforçant les seves posicions prèvies i hi ha grups que s'informen amb les seves posicions prèvies, de manera que no hi ha no hi ha contacte, d'acord?

Amb això també estem –a veure si ens en sortim– intentant fer una recerca sobre l'espai físic on tampoc hi hauria contacte, sinó que l'espai físic, l'espai a la ciutat, s'està convertint... la ciutat s'està convertint en guetos paral·lels, espais ocupats per unes persones o un segment de persones concret.

En resum, en aquest context, creiem que aquest ferment el que suposa és un avantatge per a l'aparició i expansió de forces que diuen portar seguretat i certesa davant d'un entorn canviant que és venut com a amenaça, acabo, un entorn en el qual s'instiga la por a l'altre, sigui l'altre qui sigui –els immigrants, les feministes, els joves, els vells–, com un element per cohesionar el vot d'aquestes formacions en

base a elements de tipus identitari, racial, nacional, en un context general en el que vivim una reclusió front a una realitat que es percep com a amenaça i que es ven com a amenaça.

Davant d'aquesta amenaça, diguem-ne, tenim unes forces d'extrema dreta que es presenten com a reasseguradores i, malauradament, o no, no hi ha un discurs que, de moment, sigui prou contundent per fer front a aquest discurs de les forces de l'extrema dreta.

Moltes gràcies.

El president

Molt bé, senyor Bartomeus.

Compareixença de Carolina Galais, experta en comportament electoral i autora d'estudis sobre l'extrema dreta, el pensament conspiranoic i la correcció política

357-01515/15

Ara és el torn de la professora Galais, endavant. Tranquil·la.

Carolina Galais González (professora titular, Universitat Autònoma de Barcelona)

Moltes gràcies per convidar-me a estar aquí. Compartiré una mica els pensaments i les idees que des de l'opinió política i el comportament polític tenim al voltant dels discursos d'odi.

Volia començar amb una paradoxa, com diu la filòsofa Chantal Mouffe «una societat democràtica no és aquella on no hi ha conflictes, sinó aquella en què es gestiona amb debat obert i institucions pacífiques».

Llavors, tindríem una mica de la disjuntiva que ens plantejava la senyora Vilalta quan deia que hi han llibertats i drets que estan contraposats, no? Sabem que en jurisprudència tenim el dret a la llibertat d'expressió que entra en conflicte amb el dret a l'honor. Doncs, aquí tindríem exactament el mateix. Tindríem la tasca de trobar quins són els límits de la llibertat d'expressió per quan entra en conflicte, quan posa en perill la democràcia i la convivència.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Aquesta preocupació no és nova, en alguns països fa prop de dos segles que s'articula legalment, però el gran impuls arriba després de la Segona Guerra Mundial. I així trobem que la ONU decideix presentar el 2019 la seva estratègia sobre els discursos d'odi, en constatar que en els darrers setanta-cinc anys aquests discursos han estat preludi de crims atroços.

Europa va seguir aquesta estela amb la decisió marc de la Unió Europea del 2008, a Espanya amb la reforma del Codi penal. Catalunya també té la llei d'igualtat de tracte, si no m'equivoco.

Cada nivell protegeix les minories dintre de les seves capacitats, competències i amb unes nocions, amb uns criteris força diversos, més o menys extensius, però hi ha uns denominadors comuns.

Per començar, cal dir que no tot el que ens resulta desagradable és discurs d'odi, els exabruptes, les desqualificacions, l'insult greu, l'ofensa política que, malauradament, han crescut molt als parlaments, també a xarxes socials, que qualifiquem de incivilitat a la literatura, ens poden semblar més o menys greus, però no són discursos d'odi.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Criticar durament un diputat per les seves decisions, per la seva ideologia, no ho és. En canvi, atacar algú pel seu origen, per la seva religió o orientació sexual –el grup objectiu hauria de ser vulnerable i, segons algunes de les definicions més estrictes, vulnerable de naixement, a més a més–, doncs, això sí que ho seria.

I, a més a més, hi ha dos trets més que defineixen els discursos d'odi. El primer és la deshumanització, presentar l'altre com menys que humà i, per tant, indigne de respecte. I el segon, el darrer terme, seria convidar a la violència o, com a mínim, a l'exclusió, negar drets que la resta de ciutadans sí que tenim.

Pel que fa als destinataris, tenim l'Observatori Espanyol del Racisme i la Xenofòbia, que està tractant dades provinents de xarxes socials i el 2024 va notificar,

Fitxer 03CEFERDO7

va identificar gairebé tres mil elements que es poden considerar discursos d'odi i el grup més atacat clarament són les persones del nord d'Àfrica. Evidentment, aquest no és el terme pel qual s'ataquen o pel qual s'esmenten a les xarxes socials. Segurament ja ho teniu al cap quin terme és el que s'utilitza.

I un trenta-cinc per cent dels continguts van orientats a aquest grup, però els altres estan tocant termes que s'assemblen molt, afrodescendents, immigrants, musulmans i, a sobre, es tracta d'un contingut que fluctua molt amb el context. El mateix observatori, l'Oberaxe, a l'agost d'aquest any va detectar més de set mil missatges d'odi, molt per sobre de la mitjana mensual. El setanta-dos per cent anaven dirigits contra les persones del nord d'Àfrica i gairebé quatre de cada deu parlaven d'ells en termes d'amenaça, etcètera.

La lliçó és clara, no?, això es relaciona amb l'episodi a Ceuta a finals de juliol i podem entendre que la manera en com s'explica una notícia relacionada amb aquest tipus de fets pot multiplicar l'odi i fer-ho molt ràpid, en qüestió de dies.

Això pot semblar paradoxal, però Espanya no és un país particularment xenòfob. Segons l'Enquesta Social Europea, de fet, l'actitud cap a la immigració a Espanya és més aviat favorable, és una de les més favorables d'Europa, estaria entre els set països més favorables dels trenta que han participat a l'estudi. I a sobre, ha millorat el doble que la mitjana europea del 2002.

Però, tanmateix, aquesta visió positiva, i aquí coincideixo amb el company, conviu amb una altra de més recelosa, no? Aquestes són dades del CEO de fa un parell d'anys, on un seixanta-dos per cent creu que el Govern ha perdut el control de qui entra al país i un cinquanta-vull per cent, clarament més de la meitat, creu que hi ha massa immigració.

Encara que sembli mentida, totes dues nocions, el fet que *a priori* no som massa xenòfobs o no som destacadament xenòfobs i sí que som recelosos de la immigració, són compatibles. Perquè una cosa és valorar la immigració en abstracte, com un fenomen neutre, demogràfic i una altra és poder confessar la teva percepció com a amenaça quan les preguntes d'una enquesta estan fetes d'una manera així més intel·ligent que permeten expressar recels sense el cost social de semblar

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

xenòfob, no? I en una pregunta, a més a més, on s'esmenta aquesta idea d'amenaça.

Parlem ara del paper de les elits. Els partits ja no són organitzacions que ens organitzen el lleure, l'educació, etcètera, com fa un segle, però continuen tenint un fort impacte en l'opinió pública, sobretot en els seus seguidors i en els seus votants. Funcionen com dreceres, quan una persona no sap que opinar o no té una opinió formada, doncs, mira, està més atent al que diu el seu partit.

I això no només val per als continguts, sinó també per l'estil comunicatiu. Si una persona o un líder és particularment hostil, això es copia, s'accepta, es troba acceptable.

En el cas extrem, hem vist recentment càrrecs electes parlant no només d'«il·legals» i «MENA», que eren dos termes totalment acceptats, però que, de fet, porten una important càrrega de deshumanització, sinó directament comparant els immigrants amb rates o proposant caçar-ne, caçar immigrants. I és exactament el que la psicologia social anomena deshumanització animalística. Això està descrit per la literatura.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Llavors, la pregunta seria, per què es fa, no? Per què algunes elits, per alguns partits estan apostant per aquest tipus de discursos? Alguns per convicció, per ideologia. Però d'altres per estratègia, perquè saben que apropiar-se d'un tema, ser els primers a esmentar, tocar un tema, situar-lo a l'agenda, això dona rèdits, dona visibilitat, dona atenció mediàtica, un perfil propi davant dels competidors, alguna cosa que et distingeix. I sabem també que parlar suposadament salvatge, sense embuts, com parla la gent, fa semblar més autèntic, això et dona rèdit polític.

I el resultat és que alguns actors tenen incentius per erosionar algunes normes socials recents que s'estaven consolidant, com ara que la xenofòbia no és acceptable. I ho fan desplaçant el que coneixem com la finestra d'Overton, començant a passar petites coses per l'«umbral» del que és acceptable, carregant cada vegada més una miqueta les tintes, fins que la deshumanització sembla una peça més del que dèiem al principi, del conflicte, de la incivilitat, que, bé, és lleig, però no és agressiu o perillós, no?

I una de les palanques que s'utilitzen darrerament per obrir aquesta finestra és la guerra contra la correcció política, la guerra contra la cultura de la cancel·lació. Són dues coses que als Estats Units anomenen *dog whistles*, no?, xiulets per a gossos, perquè només els seguidors d'aquestes forces entenen tots els valors i implicacions d'utilitzar aquestes etiquetes, no?

Si no estàs particularment posat en el tema, *a priori*, l'atac contra la correcció política sembla una lluita per la llibertat d'expressió perfectament vàlida i lloable. Però el fet és que s'utilitza per presentar com una cosa ridícula, primmirada, artificial, elitista la defensa de les minories. I, llavors, el pas següent és acceptar criticar-les i, finalment, atacar-les frontalment.

Les dades ho reflecteixen. A l'Autònoma tenim una enquesta *panel* que es diu POLAT, que fa més de deu anys que preguntem una sèrie de coses. El 2017 vam començar a preguntar a la gent si cal canviar la manera d'expressar-se, atendre a les necessitats de les minories per no ofendre-les, o si, pel contrari, la gent s'ofèn amb massa facilitat.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Llavors, primera sorpresa, trobem que, des del principi que ho comencem a preguntar, la gent considera que ens ofenem amb massa facilitat i, coincidint amb l'entrada de VOX al Congrés i amb el fet que aquesta força és una de les que més ha utilitzat la guerra contra la correcció política, l'expressió «correcció política» l'han utilitzat molt més que cap altra força, doncs, trobem que encara s'escora més cap a aquest pol de l'escala.

Això, aquesta dada s'ha de llegir al costat d'alguna altra, que és que, segons el CEO, en aquest cas el seixanta-set de la ciutadania prefereix un polític que et diu el que pensa abans que un que mesura les paraules.

Això s'identifica com a honestedat, autenticitat, etcètera. Per tant, hi ha una prima per parlar sense pèls a la llengua i, en última instància, atacar col·lectius que pertanyen a aquestes minories.

Un altre indicador que convé vigilar és que cada vegada llegim més la política en clau moral, no? Podem dir-li absolutisme moral, maniqueisme, però el fet és que ja el 2023 en la nostra enquesta un vint-i-set per cent estava d'acord en què, en última instància, la política és una lluita entre el bé i el mal. Una mica reduccionista, això. I

aquest darrer any això ja és un trenta-cinc per cent de les persones enquestades que pensen així. Cada vegada entenem més la política com una lluita del bé contra el mal.

Per tant, quan ataquem algú que s'equivoca, que considerem un adversari polític o d'un grup social que no ens agrada, ja no és algú equivocat, és una persona dolenta, i, si és una persona dolenta, podem retirar-li els drets o atacar-lo o condonar atacs de qualsevol tipus.

Llavors, quan intentem explicar per què la gent, els ciutadans, cauen en aquest tipus de lògica, hi ha moltes teories que ho recolzen. La teoria de la identitat social, que ens diu que pertanyem a un grup, la pertinença a un grup ens oposa frontalment i, naturalment, a altres grups, preferim afavorir els nostres grups en comptes dels altres; la manca de contacte social amb un altre grup alimenta estereotips; la percepció d'amenaça material o cultural fa la resta.

I hi ha moltes teories, però hi ha una cosa de la qual es parla poc, que voldria esmentar avui, que és la tensió entre el principi de majoria i el principi de protecció de les minories. Quan preguntem a qualsevol en una enquesta si cal protegir les minories, a Espanya, a Catalunya, a Europa, pràcticament a tots els països hi ha una immensa majoria de gent que diu que sí, que s'han de protegir a les minories.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Però quan ho preguntem en contraposició amb l'altre principi essencialment democràtic, que és la majoria, respectar el que decideixi la majoria, la cosa canvia brutalment. En una enquesta, crec que és del 2018, hi ha una ara que es farà pública el 2026, aquí ja pràcticament el setanta per cent va respondre que la voluntat de la majoria ha de prevaler sobre els drets de les minories. Quan fem escollir, la gent entén que el principi de majoria és més democràtic i que lo altre és accessori, és com un bé del club que circula per alguns grupuscles d'esquerres i que no és una cosa que realment pertanyi al *core*, al cos central dels drets.

De fet, fins i tot hi ha definicions que utilitzem diàriament de democràcia, com per exemple la d'Adam Przeworski, que diu que una democràcia és un sistema en el qual es perden eleccions, es perden graciosament les eleccions, i no es parla essencialment de què passa. És com a molt sofisticat cognitivament entendre que el

dret de la majoria o les decisions de les majories tenen els límits que seria això, no?, ofendre, no molestar, no atacar les minories.

La conseqüència més directa és l'exclusió. Llavors, en un estudi sobre tolerància política vam preguntar quin era el grup que desagradava més a cada individu. Si voleu bones notícies, és que els immigrants pràcticament no qualifiquen entre aquests grups i que la gent tendeix a donar respostes en línies ideològiques, no? Odien els ultradretans, els antivacunes, els ultracatòlics, també els independentistes, els comunistes, etcètera.

I per a cadascun d'aquests grups hi ha un percentatge molt significatiu de gent que diu: «Bé, com que els odio i em semblen molt poc simpàtics», doncs, per exemple, fins a un terç de persones estan disposades a treure'ls-hi drets a manifestar-se o a expressar-se en mitjans de comunicació. Això és treure drets, és exclusió, d'acord? No sembla que afecti tan greument els immigrants, però també sabem que hi ha una certa censura social enfront a declarar-se obertament xenòfob en una enquesta o arreu.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Al final d'aquest camí, després de l'exclusió, trobaríem la justificació de la violència. I aquí voldria afegir un element relativament nou, que són les teories de la conspiració, que, bé, dic nou, però, de fet, són tan antigues com el món. El que passa és que hi ha algunes forces que les han descobert com una eina de campanya perquè distorsionen la confiança en les institucions, generen noves identitats que erosionen les antigues. Llavors, permeten infiltrar nous missatges a l'agenda.

I per si no estan familiaritzats amb la noció, doncs, una teoria de la conspiració és un tipus de narrativa que, davant d'un fet extraordinari, negatiu generalment, atribueix la causalitat a unes elits que operen secretament en benefici propi i contra el bé comú, contra la gent.

N'hi ha moltes, de molts tipus, Lady Di, les Torres Bessones, però una de les que ens toca a prop és el gran reemplaçament. Aquesta es va popularitzar cap al 2011 per l'escriptor francès Renaud Camus i sosté que les poblacions europees natives, ...lo que quiera que sea eso..., estan sent substituïdes deliberadament per la immigració, sobretot musulmana i africana, en un pla orquestrat per unes elits

traïdores –no sabem qui, no sabem per què–, però això està passant. I bé, en fi, completin la narrativa perquè mai acaben de tancar del tot.

Bé, doncs, segons una enquesta internacional del 2022, a Espanya un trenta-tres per cent de la ciutadania hi està molt o bastant d'acord amb aquesta teoria de la conspiració. Tinc altres dades més recents que hauria baixat cap al vint-i-u, vint-i-quatre. Fluctua, fluctua amb el context, però bé. D'acord.

Llavors, aquesta dada està per sota de la mitjana dels onze països estudiats, però bé, i dius: «Dones notícies». No, perquè a Espanya justament, aquesta actitud, diguem-ne, el fet de creure en aquesta teoria de la conspiració en concret es relaciona molt de manera significativa amb el fet de condonar i de provar la violència política, el fet de poder defensar les teves idees amb violència. No està malament.

Vaig acabant amb cinc idees. La primera és que el discurs d'odi no és conflicte dur, no és incivilitat, és alguna cosa més que ataca un col·lectiu vulnerable per raó d'origen amb deshumanització i obrint la porta a l'exclusió i a la violència.

Segona, sovint neix de l'estratègia d'algunes elits que volen diferenciar-se, semblar genuïnes i mobilitzar un nosaltres al voltant d'un tema candent que troba, a més a més, terreny abonat en aquesta tendència humana a pensar en termes de grup, oposició.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Tercera, s'escampa amb atacs directes, però també amb discursos més subtils que banalitzen normes, normes socials de convivència que protegeixen les minories, també amb teories de la conspiració. Quarta, les seves conseqüències són concretes. Una disposició més gran a retirar drets a col·lectius atacats i a justificar la violència política.

I cinquena, es pot actuar fent explícites les normes socials, mostrant que la majoria està en contra d'aquest tipus de violència, atacs, assenyalant les deshumanitzacions, dient clarament que això no és acceptable. I també explicant la democràcia no només com al dret de les majories a ser respectades, sinó la protecció del dret de les minories, que, com dic, és una cosa bastant residual.

I davant de les teories de la conspiració, vacunant abans que no arribin amb el que s'entén com a *prebunking*, perquè sabem que intentar desmentir una teoria de la

conspiració quan ja ha arrelat és massa tard. Això genera identitats que s'autoblinden i *a posteriori* és massa tard. Ja està.

Moltes gràcies.

El president

Moltíssimes gràcies per la seva intervenció.

Compareixença de Toni Rodon, expert estudiós del vot a l'extrema dreta i la canalització del malestar social

357-01517/15

I ara, per tancar, seria el torn del professor, el senyor Rodon, si us plau.

Antoni Rodon Casarramona (professor en ciències polítiques de la Universitat Pompeu Fabra)

Moltes gràcies, president de la Comissió. Diputats i diputades, gràcies per la invitació. Un plaer saludar-vos aquí, també als meus companys de disciplina que ens trobem sempre en altres contextos.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Bé, se'm convida aquí a parlar d'una qüestió relacionada amb la temàtica de la Comissió d'Estudi sobre el Feixisme, el Racisme i els Discursos d'Odi, la qual cosa és fàcil i difícil, perquè pocs temes han despertat tant d'interès no només a nivell popular, sinó també acadèmic i intel·lectual.

Hi ha una certa posició intel·lectual de fa molts anys, avui una mica reduïda, quasi descartada, que diu que les pulsions autoritàries en la probabilitat de dir o manifestar discursos d'odi, etcètera, són una cosa innata que tenim des del naixement i això ens dura tota la vida.

Per sort, aquesta visió s'ha reduït, i ara una mica des de l'acadèmia ens dediquem a explicar per què a vegades pugen o baixen en contextos diferents i en llocs diferents.

I què fa que pugi o baixi aquesta pulsió autoritària, discursos d'odi, etcètera? Òbviament, moltes coses, vivim en un món multicausal. Una d'elles que m'agradaria apuntar aquí és la política, la qual cosa vol dir també res i tot. I, concretament, de la

política, doncs, si em permeten, jo em posaré en un jardí i parlaré del rol dels partits, com, de fet, ha fet la meva companya.

De tots els partits, potser sí, perquè ningú té l'etiqueta en general *a priori*, de fet, de ser el desencadenant d'aquest factor, però, sobretot, d'uns partits concrets que són els partits que anomenem en la disciplina els partits de dreta populista radical.

En primer lloc, si em permeten, seguiré la recomanació de Giovanni Sartori, que és un dels rebesavis de la ciència política, que diu que hem de definir un concepte abans de seguir. Què és la dreta populista radical? És l'etiqueta que hem trobat acadèmica acceptada més o menys per la gran majoria acadèmics, que ens diu que són partits que tenen posicions nativistes, és a dir, que sostenen que l'estat ha de ser habitat exclusivament pels membres del grup nadiu, com bé deia la Carol.

Tenen una visió populista, poble pur versus elit corrupta o mitjans subvencionats i mitjans sense subvencionar i que viuen de l'aire pur; autoritarisme, és a dir, la creença en un ordre social rígid, on l'autoritat, la disciplina i l'ordre ha de prevaldre per mantenir la cohesió. I, després, la crítica a la democràcia liberal representativa i quan governen... o propostes que fan laminació d'alguns pilars bàsics de la democràcia liberal, com poden ser el rol dels mitjans, la pluralitat, els contrapesos institucionals.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Fitxer 03CEFERDO8

En ciència política fa temps que estudiem aquestes qüestions. Òbviament, aquí podria parlar de moltes coses, però, abans de dir què em centraré, deixeu-me que faci una perspectiva del creixement d'aquests partits. Normalment se sol parlar de quatre fases i, per tant, també de les conseqüències que això genera.

Una primera fase, que són partits, més aviat grupuscles petits fora de les institucions, molt vinculats al feixisme i l'autoritat passada. Una segona onada, que és quan entren a les institucions, normalment com a forces més aviat petites. Una tercera onada, que és creixement i capacitat de disputar la victòria en termes relatius als

principals partits del sistema. I una quarta onada, que és la seva entrada als governs i, per tant, doncs, capacitat d'influència directa.

Alguns diuen, concretament jo i altres, que som a la cinquena fase, que és aquesta fase del seu decreixement. Això no ha estat estudiat, però alguna especulació diré cap al final, si m'ho permeten.

Per tant, em centraré jo en una qüestió, que són les conseqüències, allò que es produeix, sobretot, en la segona i en la tercera i en la quarta fase, quan entren, creixen i entren a les institucions i als governs. I deixeu-me que deixi clar que el que diré no és una, jo, Toni Rodon, aixecant el dit i mirant per on ve el vent, sinó que he fet un repàs de la recerca, allò que en diem a l'acadèmia que té un grau elevat de credibilitat causal. Si ho volen buscar per Google: recerques amb dissenys d'identificació causal convincent.

En els últims anys hem après algunes lliçons. Primer, una de les evidències és que quan la dreta populista radical entra a les institucions, certes idees que abans ja hi eren es normalitzen. És a dir, la seva presència institucional fa que abans qui tenia una certa idea d'una qüestió s'atreveixi a dir-la en públic. Tenim evidència que l'ascens i la victòria de Donald Trump va augmentar la disposició a expressar públicament opinions xenòfobes. A Alemanya s'ha trobat que la representació parlamentària de la dreta radical augmenta la probabilitat de tenir actituds negatives cap a la immigració.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

O a l'Estat espanyol, de fet, en un treball recent fet per un investigador de la Pompeu, es mostra que després de l'entrada de VOX al Parlament andalús hi va haver un augment de les expressions racistes en aquesta comunitat respecte a la resta.

Segon... Per tant, perdó, aquí, més que un efecte de conversió, és un efecte de desinhibició. És a dir, molta gent que no s'atrevia a expressar opinions en públic de cop ho fa, sobretot en la fase tres, en la fase del seu creixement.

Segon, sabem que un cop ha provocat aquesta normalització, és difícil tornar enrere. Els experiments que tenim de reestigmatitzar certes opinions polítiques molt sovint no funcionen, no vol dir que no funcionin tots, i que aquesta negativitat s'estén per la resta del sistema.

Per exemple, Alemanya i al Regne Unit s'ha demostrat que després de l'èxit d'aquests partits, la satisfacció amb la democràcia baixa entre els votants que no són d'aquests partits i que l'efecte va molt més enllà de perdre les eleccions, que és normalment un efecte important. I que aquest cinisme o aquest pessimisme es va estenent arreu de l'arc parlamentari que no són aquestes formacions, evidentment.

Tercer, aquesta desinhibició, i potser és el punt més greu, al meu entendre, no es mou només en el terreny de les actituds d'expressar algunes coses, sinó que també es pot traslladar al terreny del comportament. És a dir, no és que la gent només s'atreveixi a fer coses, sinó que a més a més actua en el món real, alguns d'ells, de manera que va en la línia d'aquestes coses que abans no s'atrevia a dir.

Per exemple, a Itàlia, on guanya un alcalde de dreta populista radical, la probabilitat d'un delicte d'odi augmenta uns cinc punts. L'elecció de Trump va fer que el biaix racial declarat i, per tant, actuar en conseqüència, augmentés 2,3 punts. En la primera elecció d'Obama, per cert, va disminuir. Per tant, també tenim els efectes contraris.

A Alemanya, el sentiment antirefugiats a la pàgina de Facebook d'Alternativa per Alemanya explica en bona part els atacs reals contra els refugiats en els llocs on aquest missatge va calar.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

I, per exemple, un estudi que llegia ahir, que es va publicar fa poc, arran de la victòria de la dreta populista radical a Itàlia i a molts ajuntaments, això va provocar que quan moltes persones truquin al sistema de salut italià i que tenen accent africà quan parlen italià pateixin un nivell més elevat d'escrutini i una empatia més baixa i, a més a més, una probabilitat més elevada que li pengin el telèfon.

Quart, la presència de la dreta populista radical als parlaments té conseqüències en com es comporten la resta de partits també. En general, la resta de partits, molts d'ells, tenen aquesta interpretació que perden vots per culpa de o que van a aquestes formacions.

Pel que sabem, fins ara, quatre de cada deu votants de la dreta populista radical venen del centredreta tradicional. No només d'aquest espai, però, un vint-i-cinc per cent són ciutadans que tradicionalment s'han abstingut, divuit per cent antics votants

socialdemòcrates, i un xic més del deu per cent votants de l'esquerra alternativa o l'autoanomenada esquerra alternativa.

Vinguin d'on vinguin, què fan els partits, que també provoca conseqüències en els delictes d'odi, etcètera, etcètera, com deia abans? És que es contagien de les posicions programàtiques, molt sovint copien l'original, passen a ser més restrictius i també es distancien en el to, passen a tenir un to més càlid i menys agressiu.

A més a més, aquí una mica la paradoxa és que, segons la recerca existent fins ara, pot canviar, copiar les polítiques públiques de la dreta populista radical no queda gens clar què beneficia electoralment els partits de qui les copia, de qualsevol d'ells.

Deixin-me anar a uns altres punts, un pèl més optimistes, si em permeten. No tot és terreny abonat perquè aquests partits creixin sense aturador fins al final dels temps. Segons una part del vot a la dreta populista radical, entenem i sabem a la disciplina que és una manera de canalitzar la protesta, de dir que estem enfadats com a ciutadania. Per tant, una de les opcions que s'ha proposat és que, perquè baixin, i això connecta amb la cinquena fase que parlava abans, que governin i entrin en les seves contradiccions.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Aquí només tenim un estudi que ho ha mirat, no publicat, que després d'analitzar 1.237 governs en cinquanta-set democràcies entre el 76 i el 23, mostra que això no va bé, no va bé per a la resta de partits, perquè la dreta populista radical augmenta el seu suport de mitjana sis punts percentuals si governa.

Dit això, depèn, perquè ens falten encara alguns estudis concrets. I sí que sembla que en alguns casos, com per exemple als països escandinaus, deixar-los governar, a nivell local sobretot, erosiona una mica el seu suport. Òbviament, no els fa desaparèixer, però sí que els fa perdre un pèl de suport.

Sisè, que algunes normes perjudicials per al sistema democràtic i la convivència es popularitzin això no significa que els baluards democràtics desapareguin. Per tant, el meu consell, si és que en puc donar algun, és que tampoc cal entrar en pànic molt sovint.

Per què? Perquè, per exemple, segons un estudi que vam publicar conjuntament amb uns companys de l'Autònoma i la UB, a Catalunya, la idea que el guanyador,

encara que estigui a les antípodes ideològiques, ha de governar, perquè ha estat el guanyador, encara això és acceptable. La gent no està a favor que es prenguin mesures de laminació del sistema democràtic i dels pilars bàsics de la democràcia liberal representativa. Òbviament, pot canviar, però de moment aquesta és la foto que tenim.

Setè. Una bona part de la ciutadania, quan governen aquests partits, reacciona i actua amb la idea de salvaguardar el sistema. A Suècia, un país que fa molts anys que té aquests partits, un escó més per als Demòcrates de Suècia als consells municipals reduïa les actituds negatives cap a la immigració, provoca l'efecte contrari, sobretot quan hi ha dos elements, escrutini alt, sí, dels polítics, però també de la premsa crítica.

Després del Brexit, les actituts antiimmigració es van suavitzar. O les protestes antiracistes locals a Alemanya, després del pla de deportació d'Alternativa per Alemanya, van fer que aquestes opinions o les actuacions corresponents fossin menys negatives. I el contagi també funciona a la baixa. Per exemple, la derrota de Donald Trump el 2020 sabem que va reduir la intenció de vot declarada a VOX.

Vuitè. Tenim certa evidència de quins factors fan baixar les conseqüències negatives, com deia. Una d'elles és la forma com els partits instiguen la polarització tòxica i les conseqüències associades. Per exemple, abans us deia que sembla que participar al poder estatal no genera que aquests partits perdin i, per tant, el discurs d'odi corresponent. Però sí que passa molt sovint quan l'oposició i els mitjans de comunicació són capaços d'apuntar allò que han fet malament.

Per exemple, a Itàlia, en els llocs on ha governat la dreta populista radical i que hi ha una premsa crítica i competició política, això ha provocat que baixin, sobretot en aquests llocs, que són la majoria, on s'han provocat més sobrecostos en la contractació, menys devolució del deute i més sortides d'alts funcionaris en aquests llocs que governa la dreta populista radical; alts funcionaris en el sentit de talent.

Per exemple, els Demòcrates de Suècia no gaudeixen de l'avantatge de repetir el càrrec que tenen altres partits petits. Els que perden ho fan sobretot per mala gestió, que és en el fons no habitual a la dreta populista radical, sinó més habitual als partits que són petits. I, per tant, aquest dilema o fatalisme de deixar-los governar, que és

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

així per a molta gent, com s'ha demostrat, no acaba d'impulsar-los en molts llocs, malgrat que l'evidència sigui mixta.

Novè. I aquí ja entro en la interpretació meva, això ja no és l'evidència causal, sinó de Toni Rodon com a professor. En el context de Catalunya, del nostre país, el creixement d'aquests tipus de partits té, en el meu entendre, altres derivades. Per què? Doncs, perquè ha sorgit primer a cavall del nacionalisme espanyol i després utilitzant la immigració com a arma política. I nosaltres, al nostre país, tenim reptes importants.

Per què? Doncs, perquè la Generalitat, parèntesi, mal em pesi, parèntesi, no té les eines o totes elles que poden ser part de la solució. Per què? Doncs, té poc poder en la regulació sobre alguns mitjans de comunicació, gestió dels fluxos migratoris, possibilitat de crear una justícia realment independent o en definir el model econòmic.

Això fa que molt sovint la política catalana circuli pels terrenys morals i no pels terrenys de la *real politics*. I això provoca, com bé deia la Carol fa uns minuts, frustració i un terreny adobat perquè aquests discursos circulin.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

I per últim, i aquesta potser és la meva, de nou, lectura de la recerca que s'ha fet en els últims anys, un suggeriment que m'atreveixo a fer aquí és que no hi ha una recepta única ni concreta per evitar que les idees intolerants circulin, tot i que s'ha arribat a un cert consens que això sempre existirà en un grau o altre.

I com a disciplina, amb tota sinceritat, no tenim la clau de què cal fer, però sí que tenim les eines per avaluar si algunes opcions funcionen bé o malament. D'això en sabem bastant més.

Per exemple, en els últims anys hem après que es creia que el *fact-checking*, avisar que una notícia era falsa, era una part important de la solució. No està tan clar que això sigui així. Per tant, només ens queda el camí, en la meva opinió, de l'experimentació informada, de ser una mica valents i innovadors.

I aquí podem aplicar coses que, per exemple, en altres llocs funcionen. Corregir les percepcions errònies sobre allò que jo crec que pensa el rival, això acostuma a

funcionar segons alguns experiments que tenim; fer visible el risc de col·lapse democràtic, la gent reacciona.

Les mesures de desmuntar la segregació, allò que parlava l'Oriol abans, són complicades perquè solen tenir un efecte negatiu al principi, perquè exposes la gent a gent diferent i això crea una certa frustració. Però a mitjà termini, donades algunes condicions, sí que funcionen. Per tant, cal tenir allò, a vegades difícil, que es diu paciència.

Fer venir alumnes d'escoles i instituts aquí al Parlament de Catalunya, per exemple, el projecte Apropa't que vam avaluar des de la Pompeu Fabra fa un temps, no és, òbviament, la panacea, però ajuda els alumnes, l'alumnat a tenir una visió més crítica de la política i a informar-se d'una forma diferent.

La deliberació intensa necessita molts recursos, però també s'ha demostrat que, en algunes condicions, sobretot amb capacitat de decisió d'aquell òrgan deliberatiu, decisió final no intermèdia, acostuma a funcionar per reduir aquesta negativitat vers la política.

I moltes altres coses, mantenir els serveis públics als municipis petits o invertir en els territoris que se senten abandonats allunya la ciutadania d'aquestes pulsions autoritàries. I que els contrapesos es blindin abans i no tots correm després perquè ha governat qui ha governat, com per exemple l'existència d'una justícia independent. Això acostuma a ser un tallafocs important perquè lliga de mans molts partits per laminar el sistema un cop governen.

Per tant, si em permeten, i perdó per anar ràpid, en la meva opinió no hi ha una recepta única i fàcil, i la clau de volta és reconèixer, si ens preocupa la salut democràtica, que bàsicament cal provar coses diferents, fins i tot revisar alguns apriorismes i testar si les coses funcionen bé o no, amb un procés d'iteració informada fins a, eventualment, en algun moment, trobar la solució.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies, senyor Rodon i als tres compareixents per les seves paraules. Obrim ara un torn amb els diferents grups parlamentaris per un termini de cinc minuts.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Comença la portaveu del Grup Parlamentari Socialista. Senyora Díaz, endavant, si us plau.

Elena Díaz Torrevejano

Gràcies, president. Moltes gràcies als tres compareixents avui per reduir en un temps segurament mínim un fenomen com aquest de l'ascens o el creixement dels discursos d'odi i dels grups d'extrema dreta. Jo volia fer, crec que tinc anotades unes cinc preguntes una mica en general i, bé, després acabaré amb una que crec que és una mica, bé, més complexa.

La primera, és evident que els prejudicis i les actituds autoritàries no són noves, sembla que estaven, no ho sé, molta gent diu que estaven com amagades. I crec que ho heu comentat en algunes intervencions, algun discurs que era inacceptable feia uns anys, doncs, avui en dia pots trobar pel carrer una persona que s'autoproclama racista sense cap inconvenient, quan això fa uns anys era inacceptable, no?

La gran pregunta és, què ha canviat? Què ha canviat perquè això sigui així? No sé si és només una qüestió –com comentava Bartomeus– d'agenda política, que hi han grups que han posat aquesta qüestió a l'agenda política, o si hi ha algun factor més a tenir en consideració.

Després, la segona pregunta és, l'extrema dreta recull el malestar o també el construeix? O el construeix per després recollir-lo? Jo crec que més bé és aquesta segona qüestió, construeix un malestar per després intentar recollir-ne els seus fruits.

Com podem distingir-ho i com podem fer veure a la societat aquesta distinció, no?, d'estant creant un marc per després intentar fer-te veure que són ells els grans salvadors.

La tercera és, quin

Fitxer 03CEFERDO9

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

més té aquesta percepció de pèrdua de reconeixement o, moltes vegades no de reconeixement, sinó de privilegi, en un lloc dins d'una societat. I com es transforma aquesta sensació de pèrdua de reconeixement o de privilegi en un rebuig cap a les persones migrades o en les polítiques d'igualtat.

Aquesta va molt relacionada... la quarta va molt relacionada amb aquesta darrera, perquè vivim en uns anys on certament ha crescut l'ampliació de drets cap a la societat, però hi ha qui, aquests grups d'extrema dreta, s'ha dedicat a fer creure a una part de la societat que aquest creixement de drets, l'ampliació de drets, en realitat és una amenaça per a ells.

I això ho veiem, jo crec que on més clarament ho veig és en les polítiques d'igualtat, en les polítiques feministes, que se li ha fet veure a una part de la societat, sobretot als homes, i molt clarament als homes més joves, que aquest creixement de drets envers les dones és en detriment d'ells. I jo repeteixo que són pèrdua de privilegis, en tot cas.

I la cinquena pregunta, què és el que provoca que tinguem cada vegada més una societat més polaritzada en el que respecta a la cerca de solucions? És a dir, davant d'un mateix problema com, per exemple, podria ser l'accés a l'habitatge, que certament és un problema, tenim una part de la societat i, a més... la societat com dividida en dos, segurament hi ha termes intermitjos, però sembla que cada dia està més polaritzat que davant del mateix problema tenim dues solucions totalment radicals, totalment diferents.

Una és la de més protecció social, més política pública per protegir les persones que tenen dificultats en l'accés a l'habitatge, per exemple. I l'altre ja és, bua, l'altra totalment oposada, que és la de l'exclusió d'alguns col·lectius, no? Com és que hem arribat a aquest punt de tenir també en la cerca de solucions a la societat també totalment fragmentada?

I la darrera pregunta, que és ja molt genèrica, aquesta comissió, un dels seus objectius finals és també elaborar una sèrie de conclusions per ser traslladades al Govern que està elaborant el seu pacte nacional contra els discursos d'odi i racisme i xenofòbia.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

O sigui, nosaltres, quan acabem totes les compareixences, haurem d'elaborar unes conclusions i recomanacions perquè puguin ser incorporades en aquest pla. No sé si demano gaire, dir una, dues o tres conclusions, diguéssim, com prioritàries perquè puguin ser incorporades.

Moltes gràcies.

El president

Perfecte, senyora Díaz. El torn ara de la senyora Martínez el Grup Parlamentari de Junts, si us plau.

Laura Martínez Portell

Moltes gràcies, president. Moltes gràcies a tots tres per posar els vostres coneixements i la vostra expertesa, la vostra experiència, compartir aquesta estona amb nosaltres per intentar analitzar aquest fenomen que s'està produint, que ho veiem tots clarament que s'està produint i que és un fenomen clarament complex.

I per això volem que aquesta comissió, doncs, entendre què està passant, però també per què està passant i què podem fer per revertir o per evitar, com a mínim, que continuï avançant.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

I tenim clar que amb això no n'hi ha prou amb expressar rebuig, que la gran majoria de nosaltres expressaríem aquest rebuig, sinó que n'hem d'analitzar les causes, els factors que les alimenten, que alimenten el fenomen i les condicions que permeten que determinats discursos guanyin aquesta acceptació social i s'acabin traduint, al final, en suport electoral.

Tendim molt a parlar tota l'estona de la desinformació a les xarxes socials, la influència de determinats lideratges com a causes principals. Però jo crec que el doctor Bartomeus inicialment ha dit una paraula, que és el caldo de cultiu. Hi ha d'haver caldo de cultiu inicial, hi ha d'haver un malestar de la societat perquè comencin a calar tots aquests missatges, no?

Llavors, crec que igual no estem atacant suficientment o analitzant aquest malestar social que pot provocar que la gent acabi radicalitzant-se tant. I, per tant, aquesta sensació de desprotecció o una pèrdua de confiança en les institucions. Totes

aquestes coses són coses que no estem sabent atendre prou bé i acaben comportant això.

La companya socialista apuntava que potser no hi ha malestar social, sinó que els mateixos discursos d'extrema dreta estan provocant que tu tinguis la sensació que estàs malament, que també una part pot ser certa, però crec que alguna part de base també hi ha d'haver, no? I crec que hem d'entendre les preocupacions reals de la ciutadania, perquè, si no és així, no ho podrem combatre amb eficàcia.

També hem parlat abans d'analitzar sempre amb rigor aquesta frontera entre discrepància política, per intensa que sigui, dels discursos que qüestionen la igualtat dels drets i/o fomenten l'hostilitat envers determinats col·lectius, que crec que ha quedat clarísima quina era la frontera i que ho heu explicat molt bé. Però, com traslladem aquesta frontera a la ciutadania realment? Jo crec que aquí tots ho tindríem clarísim, però com traslladem això, aquesta línia a la ciutadania perquè no la traspassi, i sense atacar la llibertat d'expressió o, bé, aquest tipus de paper que fan servir.

Bé, nosaltres esperem que tot això ens serveixi, aquesta comissió ens serveixi per rebre instruments i poder actuar. Nosaltres, sempre, com a partit democràtic, sempre tindrem aquest gran dilema de què fem amb aquests discursos, què fem amb aquests partits, que d'això... i abans la Marta també apuntava sobre el cordó sanitari, no? Els ignorem, els confrontem directament, intentem donar resposta a les preocupacions que hi hagi al darrere? I quin creieu que és el millor mecanisme realment per... o quina és l'estratègia que s'hagi demostrat més efectiva per frenar aquesta expansió que s'està produint?

Un dels riscos, evidentment, s'ha dit, és que aquestes expressions que fa uns anys generaven un rebuig social molt ampli, avui en dia estan normalitzades i passen a formar part del debat polític ordinari com si aquí no passés res, no? Llavors, com podem identificar quan s'està produint ja aquest pas i poder-hi actuar.

Després també, bé, en qüestions com la immigració, la seguretat o l'accés als serveis públics, de vegades es produeix una distància important entre les dades objectives i la percepció que en té la ciutadania. I com podem explicar aquesta distància? Quin paper hi tenen les experiències personals, la informació que circula, la confiança en

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

les institucions? I quines polítiques o estratègies comunicatives han demostrat que poden corregir percepcions errònies o quines no? I que no haguem de desqualificar tampoc les opinions o les percepcions de les persones, perquè llavors s'acaben sentint atacades i fem el pas contrari del que pretenïem, no?

I, bé, el mateix que deia la meva companya, si haguéssiu d'identificar dues o tres actuacions prioritàries per evitar que el malestar social sigui capitalitzat per opcions que promouen el rebuig o la discriminació, quines d'elles proposaríeu?

Moltes gràcies.

El president

Perfecte, senyora Martínez. Senyor Jové, d'Esquerra Republicana. Endavant, si us plau.

Josep M. Jové Lladó

Moltes gràcies, president. I, en primer lloc, agrair molt sincerament als compareixents, els professors Galais, Rodon i Bartomeus, la vostra participació en aquesta comissió, les vostres exposicions i les vostres aportacions.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Perquè avui tenim la primera sessió d'aquesta comissió d'investigació i el marc conceptual o el marc teòric, si voleu, que heu dibuixat ens és imprescindible perquè ens aporta una informació molt interessant i valuosa, ens aporta ciència, que crec que amb tot, però en aquest tema és molt important i imprescindible, i ens aporta aquesta ciència per començar a treballar en els objectius que ens hem marcat en el moment de crear aquesta comissió. Per tant, reitero el nostre agraïment. Les exposicions ens han aporta moltíssima informació, els felicito.

Però, si em permeten, jo els plantejaré, com han fet les companyes que m'han precedit en l'ús de la paraula, algunes preguntes, perquè avui la lògica d'una comissió d'estudi, ens ha de portar a nosaltres els diputats, doncs, en primer lloc, a escoltar-los, en segon lloc, a preguntar i, en tercer lloc, a tornar a escoltar les respostes a les nostres preguntes, més que no pas a fer els nostres, diguem-ho així, discursos particulars.

Per cert, si no tenen inconvenient, si ens fessin arribar els materials que han fet servir, fins i tot bibliografia, ens aniria molt bé. I abans, en la compareixença anterior,

el degà del Col·legi de Periodistes parlava d'una segona intervenció, una segona participació, doncs, segurament ho podríem tenir present amb vostès.

Entrant en matèria, es deia abans, sovint la narrativa que s'extreu dels mitjans de comunicació, l'opinió publicada és que l'ascens del suport a aquestes forces d'extrema dreta o l'extensió dels discursos d'odi es deu, no?, a uns ciutadans desencantats amb la classe política i les institucions que els han fallat, que els hem fallat, i segurament això té una part important d'explicació.

Però la recerca acadèmica, com vostès han demostrat, ens trobem amb un dibuix una mica més complex i que apunta també a la importància de normes informals en el joc polític i mediàtic i, sobretot, a la importància d'aquella normalització dels marcs conceptuals i de les propostes d'aquest tipus de formacions o d'aquests tipus de discursos d'odi.

I creiem que aquesta sessió és important també per identificar aquells punts claus que diferencien o que complementen aquestes dues narratives que de vegades es confronten i, segurament, com deia, són complementàries. Per això els hi voldria fer, d'entrada, quatre preguntes generals. Algunes ja les han fetes les companyes que m'han precedit, les reiteraré, i després una pregunta per donar una mica de joc a cadascun dels tres ponents d'avui.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

En primer lloc, quan parlem d'extrema dreta, i permetin-me que faci servir termes més econòmics, la pregunta és, hi ha un problema, diguem-ho així, d'oferta o de demanda? És a dir, hi ha uns actors polítics que es mouen per ocupar un espai amb preferències fortes que prèviament estava orfe? O és la ciutadania que modifica les seves preferències a mesura que es van normalitzant els conceptes polítics, les idees xenòfobes i autoritàries?

Segona pregunta, i relacionada estretament amb la primera, s'ha explicat una mica, el professor Rodon ho deia, d'on provenen aquests votants o aquesta gent que dona suport a aquestes formacions polítiques o a aquests discursos? Estem parlant de moviments entre blocs o votants de dretes que es radicalitzen, d'una nova opció política que és capaç de mobilitzar abstencionistes i, fins i tot, vostè ho deia, votants de les esquerres? I el que ens interessa més, el que m'interessa més en aquest cas, hi ha diferència a Catalunya en aquest comportament, diguem-ho així?

I més enllà de la filiació política, tercera pregunta, es podrien descriure uns trets socioeconòmics que dibuixin o que facin un retrat robot de la gent que dona suport a aquestes idees? Edat, gènere, estudis, ubicació geogràfica? I aquestes característiques són iguals a tot el món o hi ha idiosincràsies diferents en funció dels territoris?

I la quarta pregunta general seria, les preocupacions de la ciutadania tendeixen a ser de caire econòmic o de caire cultural? Són els perdedors de la globalització o estem parlant de persones que veuen amb temor perdre privilegis de classe, ètnia o gènere?

I després, i entrant una mica en preguntes... una pregunta a cadascun de vostès, també fent referència o que fan referència a la seva recerca específica, que potser no n'han parlat avui tant, però que també crec que pot ser interessant com a experts.

Al professor Bartomeus, segurament un dels màxims experts en el sistema de partits de Catalunya, com valora la irrupció de les forces d'extrema dreta en el sistema polític català? Per què no havien aparegut fins ara, fins als darrers anys, diguem-ho així? Com creu que pot afectar les governabilitats? Fragmentació? I si això creu o prediu que pot estendre's més.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

A la professora Galais, n'ha parlat al final de la seva exposició, no?, d'aquestes teories conspiratives que han anat nodrint l'imaginari de l'extrema dreta i com va afectar la pandèmia i el confinament a accelerar l'entrada d'aquestes teories conspiratives a la població. I com això, quina relació té amb el suport d'aquestes forces d'extrema dreta o de dreta populista radical què parlava el professor Rodon?

Justament a vostè què heu estudiat... Dos segons més. Quin impacte o quina importància té el lloc geogràfic o l'economia política d'aquesta geografia a l'hora de nodrir de votants o de suport aquest tipus de formacions.

Moltes gràcies, president.

El president

Perfecte, senyor Jové. Paraula ara per a la senyora García del Grup Parlamentari de VOX. Endavant.

María Elisa García Fuster

Muchas gracias, señor presidente. Gracias a todos los ponentes. Y, bueno, mi más sentido pésame a los familiares de todos los fallecidos en este nuevo accidente de tren y un abrazo muy fuerte a todas estas personas que todavía no han encontrado a sus familiares.

Bien, señor Bartomeus, ha dicho usted, ha hecho usted referencia a los jóvenes y el antifeminismo. Bueno, yo no estoy de acuerdo en que los jóvenes sean antifeministas. Lo que parece más bien es que los jóvenes están cansados del adoctrinamiento de determinadas fuerzas políticas con el apoyo de las administraciones públicas o subvencionadas a las que llegan sus tentáculos.

Quizás los jóvenes varones están cansados de que se le señale como violadores en potencia, como hizo Irene Montero en agosto del 2024, exministra de Igualdad y Feminismo del gobierno socialista de Sánchez, y de que se les criminalice. Y han dicho basta.

Tampoco creo que ayude mucho que estos jóvenes vean que cada vez hay más violaciones entre sus hermanas, a sus amigas, a sus madres de manos de inmigración, defendidas, precisamente, por estas pseudofeministas.

También ha hablado de polarización.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Fitxer 03CEFERDO10

Y aquí creo que muchas administraciones públicas y determinados discursos tienen mucho que ver.

Mire, extraído de su artículo *¿Quién mató al bar Paco?* dice literalmente: «VOX se agarra a esa evidencia para colocar su mensaje racista para inocular el miedo y la rabia, sus caballos de batalla». ¿Sabe qué da miedo? *(L'oradora mostra una imatge.)* Esto da miedo –esto da miedo.

No sé si para usted que los catalanes no podamos salir a la calle porque hay cientos de energúmenos delincuentes, la mayor parte inmigrantes, y esto ya no es ningún

secreto, lo reconoce hasta *elnaciona.cat*, están quemando la ciudad, es para usted, como diría, un truco racista de mago de tercera.

Lo cierto es que VOX lleva mucho tiempo recibiendo insultos de personas malintencionadas y de bolsillos agradecidos del Partido Socialista o de los separatistas y recibiendo pedradas por avisar absolutamente de esto. ¿Es racista avisar a España que está siendo invadida por personas que intentan imponer una cultura incompatible con la de occidente? ¿Es racista avisar de esto, de que esto iba a pasar? ¿O es irresponsable ocultarlo y matar al mensajero? Porque eso es lo que hacen ustedes cada vez que VOX señala esto, matar al mensajero.

Y es que verá, no es que nosotros tengamos una bola de cristal, es que cuando las barbas de tu vecino veas cortar, pon las tuyas a remojar. Y ignorar lo que está pasando y llamarlo, como hacen ustedes, discurso de odio es profundamente irresponsable y está acabando con la civilización occidental.

Señora Galais, el otro día, mi hija de quince años, hablando de un profe suyo, el profe Sánchez, dijo literalmente: «Es tan bueno en lo suyo, que nadie sabe de qué rama política es». Es cierto que mi hija es una niña especialmente despierta, pero me pareció un comentario especialmente interesante. Luego están los otros, los otros profesores, el polo opuesto al profesor Sánchez.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Por ejemplo, entre otras perlas, usted escribió en redes sociales: «Algunos profesores preferimos que los mínions no vengan a la UAB, porque eso provoca cargas policiales, estas contusiones y los estudiantes necesitan todas sus neuronas para no acabar fundando un nuevo partido de ultraderecha», refiriéndose como «mínions» a todo aquel que no piensa como usted, ¿verdad?

Mire, señora Galais, hay una relación directa entre la definición del profesor y la imparcialidad ideológica y se fundamenta en un principio ético y democrático esencial, caracterizado por los siguientes matices, ausencia de adoctrinamiento –ahí usted ha pinchado–, la ausencia de neutralidad absoluta, que es lo que estimula el pensamiento crítico…

El president

Senyora García, un segon, li paro el temps. Senyora García, un segon, li paro el temps. Agrairia, si us plau, que torni a l'objecte de la comissió i a la compareixença.

María Elisa García Fuster

Es este, la objetividad.

El president

Deixi'm acabar, si us plau, i li tornaré la paraula. Li demano, si us plau, que torni a l'objecte de la comissió i a quines són les presentacions que han fet els compareixents, més enllà de qualificar, en aquest sentit, l'activitat professional dels compareixents que han vingut a fer-ho.

Si us plau, gràcies.

Li torno el temps.

María Elisa García Fuster

Ausencia de adoctrinamiento; la ilusión de la neutralidad absoluta, que es lo que estimula el pensamiento crítico de los alumnos; y la imparcialidad como actitud metodológica.

Y es que verá, la verdadera meta de cualquier profesor no es silenciar el debate, como...

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

El president

Senyora García, li torno a parar el temps. Li torno a repetir, si us plau, que l'objecte de la compareixença d'avui és parlar sobre les exposicions que ens han fet els compareixents sobre un tema molt concret. I agrairia, si us plau, que la seva interpretació i també les seves atribucions en l'ús de la seva paraula vagin dirigides a quines són les intervencions que s'han fet i no a la vida privada o a la vida pública d'aquelles persones que han vingut a comparèixer i que no té res a veure amb el què s'està tractant avui.

Si us plau, gràcies.

María Elisa García Fuster

Perfecto. Estoy hablando de los estudios que han presentado, uno, no sé si lo ha escuchado, pero es así; dos, no me ha parado el tiempo; tres, que a usted no le guste lo que yo tengo que opinar no implica que me tenga que silenciar.

El president

Li torno a parar el temps.

María Elisa García Fuster

Está siendo usted muy totalitario.

El president

Li torno a parar, senyora García.

María Elisa García Fuster

Estoy hablando... No, no me lo ha tornado antes.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

El president

Sí, ara sí que li he parat. No pateixi. Perdoni, que és el primer dia que vaig amb l'objecte aquest i no sé com funciona. Torno a dir el mateix. No són interpretacions que no m'agradin, sinó que són interpretacions que van més enllà de l'objecte d'aquesta comissió o de l'objecte pel qual s'ha convocat la sessió d'avui. Així que, si us plau, l'animo amb cinquanta-tres segons que queden a tornar al tema i a parlar d'això estrictament.

Gràcies.

María Elisa García Fuster

Estoy hablando del tema. Si es un tema de comprensión oral, ¿eh?, no es otra cosa.

El president

A objecte d'aquesta presidència, que és qui modera el debat, no. Pot seguir, gràcies.

María Elisa García Fuster

Yo, es que verá, la verdad es que, en principio, la objetividad en estos estudios que ustedes presentan está total y absolutamente en entredicho. ¿Por qué? Porque tiene un centro ideológico muy claro que, además, demuestran. El problema y lo que da

miedo es que estén en las universidades. Y esto, a lo mejor, tiene que ver porqué más del veinte por ciento de los estudiantes están eligiendo universidades privadas en los últimos cinco años. Posiblemente, porque quieran huir del totalitarismo y del adoctrinamiento que ustedes han demostrado aquí.

Y la verdad es que es un honor representar a VOX y a todos estos jóvenes que ya han dicho basta a sus proclamas totalitarias.

Gracias.

El president

Gràcies, senyora Fuster, ai, senyora García, disculpi. Torn ara del senyor Garcia en representació del Grup Parlamentari dels Comuns.

Moltes gràcies.

Andrés Garcia Berrio

Gràcies, president. En primer lloc, volia agrair la compareixença del senyor Oriol Bartomeus, la senyora Carolina Garais i el senyor Toni Rodon. Creiem que han fet aportacions importants per a aquesta comissió i per poder analitzar l'objecte d'estudi que té a veure amb els discursos d'odi, com podem reaccionar davant del seu creixement.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Jo crec que hi ha una qüestió clau que, si ampliem la mirada sobre el que està passant, jo crec que estaria bé veure d'on sorgeix aquest corrent internacional que busca canvis importants en l'ordre mundial per deixar enrere el dret internacional i que també busca imposar canvis als diferents estats que s'allunyin del constitucionalisme garantista que va sorgir després de la Segona Guerra Mundial.

I a partir d'aquest punt, i a partir del moment en què segurament algunes elits oligarques van arribar a la conclusió que era necessari que es promoguessin aquest tipus de canvis, és quan han començat a tenir molta força aquest tipus de moviments, de plantejaments.

I, segurament, també s'explica perquè estem en un moment històric complex en què hem de fer front a una transició energètica i a altres tipus de derivades, que, segurament, hi ha una decisió molt clara que aquests oligarques, que, a més a més,

molts d'ells estan tenint el control de les mateixes tecnològiques que moderen el debat públic a través dels algoritmes, crec que aquí estem davant d'un desafiament molt greu de tot un corrent que ha pensat que més autoritarisme facilitaria els reptes que ara mateix tenen, diguem-ne, la societat i el ordre mundial. Llavors, des d'aquesta derivada, anem baixant. I després és la derivada de cada país i amb les seves pròpies apreciacions, amb les seves especificitats i demés.

Jo crec que, en aquest sentit, hi ha una qüestió al debat públic i crec que fins i tot ha sorgit, no?, que hi ha moments en què diu que, com la democràcia no funciona, perquè no s'estan procurant a la ciutadania els elements bàsics per poder viure, al final, salari, sostre, alimentació, qüestions bàsiques i demés. Jo crec que és un debat una mica complex i jo crec que a més s'està donant també aquests dies i, fins i tot, hi ha alguns líders polítics que ho han plantejat, jo crec que aquí és un error.

Una qüestió és quin és el model econòmic que es pot plantejar per resoldre els diferents problemes que tenen les societats actuals i un altre és quin és el model polític i d'estat que volem tenir. Llavors, perquè pretendre fer creure que si no... que l'augment de l'autoritarisme té a veure amb no resoldre els problemes bàsics de la ciutadania, per un costat està bé, per un altre és perillós perquè, al final, estem donant la raó a aquells que diuen i entenen que més autoritarisme, de fet, podria ser, diguem-ne, millor per gestionar la societat.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Llavors, jo crec que s'està arribant a aquesta conclusió en moltes ocasions i els hi ho pregunto des d'una emocionalitat, això no m'agrada i com no m'agrada me'n vaig a altres posicionaments. No sé si és tant una qüestió reflexionada i que estigui arribant tant aquesta decisió planificada que són necessaris models més autoritaris. Els hi ho pregunto perquè els estudis que han fet, saber una mica d'on ve? Perquè a vegades sí que un es pot trobar amb aquesta qüestió de, per contra al que hi ha, emocionalment me'n vaig cap al que vingui, que potser serà millor. Però de la mateixa manera també s'està intentant implantar aquesta visió i aquest reforç dels autoritarismes en totes les ideologies.

Ho dic també perquè no estem exempts cap ideologia de pensar i tenir una temptació de mirar models de països més autoritaris que, segurament, estiguin solucionant algunes coses, però, per un altre costat, estan generant els problemes que generen

els països autoritaris. Llavors, jo crec que, a vegades, no es parla en profunditat d'això.

Després, sí que volia preguntar-los quin vincle veuen... si veuen en els estudis que han fet que el major ús de xarxes socials té un impacte en un major nombre de posicions contràries, diguem-ne, a la democràcia o més properes a certs autoritarismes a nivell de consum, d'ús, del tipus d'informació des d'on s'informen aquestes persones.

I després una altra, que jo crec que ja ho hem dit, però si tenen dades sobre la relació entre l'augment de la deshumanització de sectors sencers de la població i, llavors, discursos d'odi que es fan, i després l'augment de la violència racista, violència LGTBI o d'altres formes de violència política que s'estan produint per part de persones que ataquen a altres no pel que han fet, sinó pel que són, no?

I jo crec que d'alguna manera això és un dels reptes que tenim com a societat democràtica. I és algo que, segurament, fins i tot aquests partits que fan aquesta pràctica, haurien de reflexionar per tal d'evitar que hi hagin agressions i que hi hagi un augment de la violència al nostre país.

Gràcies.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

El president

Gràcies, senyor Garcia. Obrim ara el torn per respondre. Us posarem, de moment, un total de sis minuts, que sé que seran suficients. Serem generosos amb el temps, d'acord?, perquè pogueu respondre a tothom. Així que, endavant. Comencem amb el senyor Bartomeus, si us plau.

Oriol Bartomeus Bayés (director de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials)

Molt bé. Moltes gràcies per les intervencions. Jo assenyalaré, si els hi sembla, tres aspectes que em sembla que són fonamentals o interessants per entendre per què les coses són com són o per què les coses han arribat a aquest punt. I pel que fa a les recomanacions, intentaré dir alguna cosa, tot i que fa de mal dir això.

Primera idea. Jo crec que per entendre una mica on som, hem d'entendre un procés que s'ha produït d'esmicolament social, de trencament del que en podríem dir el consens i, per tant, d'incapacitat d'acordar entre tots o entre una gran majoria. I aquí,

pel que fa a la legitimació dels discursos d'odi i d'aquesta mena de propagació de posicionaments deshumanitzadors, jo aquí el que trobo a faltar, crec, és... Ha desaparegut, simplement, el càstig social.

És a dir, abans, en el món d'abans, existia un cert, entre cometes, «control social», és a dir, hi havia coses que no es podien dir, no és la correcció política. En societat hi havia una cosa, hi havien coses que, perquè la convivència no se n'anés en orris, doncs, hi havia coses que no es podien dir o no es podien expressar d'una manera com s'expressen ara.

Aquest control social, aquest càstig social a les actuacions, no només als discursos, sinó a les actuacions violentes o deshumanitzadores existia i funcionava. Això ha desaparegut. El perquè ha desaparegut? Podríem parlar de les xarxes socials, podríem parlar també de la fallada general del sistema.

Jo crec que aquí el diputat Jové preguntava directament per què ha sigut ara i no abans. Bàsicament, jo trobo que aquí, almenys és el que jo he pogut observar, hi ha un punt que és molt important, que és la crisi del 8. La crisi del 2008 no és només una crisi econòmica, és una crisi de sistema, és un trencament complet del sistema. I després hi ha una altra cosa que és molt bàsica d'Espanya i de Catalunya, que és la fatiga de materials del sistema.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

És a dir, un sistema que neix, doncs, això, a partir de l'any 75, 78, i que és un sistema que arriba amb cinquanta anys de vida i vell, i arriba a vell. I, per tant, hi ha unes noves generacions que se senten completament desenganxades d'aquest sistema i de les raons d'aquest sistema. Això ha intentat subsanar-se, diguem-ne, a través de salts al buit en aquests últims anys i no ha funcionat.

Part del que ens està passant ara

Fitxer 03CEFERDO11

és un cert desencís amb solucions que no han funcionat, diguem-ne. I això fa néixer o fa créixer algunes d'aquestes posicions.

Després, una altra cosa. Jo crec que cal tenir en compte una cosa, que és que la política competeix en un mercat de l'atenció amb tot, diguem-ne. Per què triomfen els discursos més abrandats, més radicalitzats, més bèsties i per què, al final, els «polítics», entre cometes, o els actors polítics es veuen d'alguna manera empesos a apujar els decibels?

Bàsicament, perquè la política actua en un mercat que està ocupat per altres coses. És a dir, estem en una economia de l'atenció i la política competeix en igualtat amb mil altres aspectes de la vida, de tal manera que la competència per l'atenció de la ciutadania d'alguna manera obliga a la polarització.

La polarització és un fenomen, és un procés d'adaptació de la política a aquest nou entorn de la societat de l'atenció. Estem competint amb tothom. Abans la política tenia un espai reservat, des del qual emetia i, per tant, li arribava a la ciutadania. Ara, per arribar a la ciutadania, aparentment has d'apretar. I d'aquí que hi hagi formacions que siguin més escoltades, simplement perquè el seu discurs és tan extrem que supera en decibels tots els altres micromissatges que li arriben a la gent des de qualsevol punt.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

A més a més, amb un bombardeig constant que ens fa, com deia el professor Rodon, això del *fact-checking* és que arriba tard. Arriba tard i, a més a més, no importa. O sigui, el bombardeig fa que tant fa que les coses siguin veritat o mentida, tant fa. I, per tant, que tu diguis: «No, és que és mentida». «Ja ho sé. Ja ho sé, en el fons». D'acord? I, per tant, a les...

I després hi ha una cosa. El malestar és creat o és real? El malestar és real, però les forces reaccionàries tenen una capacitat de vehicular aquest malestar. Ells no creen el malestar, el vehiculen. Òbviament l'incentiven, però és un malestar que existeix i que aquestes forces vehiculen al seu interès. És a dir, assenyalen qui són els culpables d'aquest malestar.

I això ho hem trobat molt clarament en tota l'anàlisi de les xarxes neomasclistes que, en el fons, estan vehiculant, estan donant raó o donant sortida a un malestar existent. Els nostres nanos realment no saben què tenen, però els hi passa alguna cosa i l'extrema dreta i els nemasclistes vehiculen el desassossec, un desassossec real

que aquesta gent els hi diu: «Saps què et passa a tu? Saps de qui és culpa?» Pam, i assenyalen.

Per tant, amb tota la modèstia del món, recomanacions, entomar el malestar. Jo crec que, per part de les forces democràtiques, no s'ha volgut entomar el malestar. S'ha pensat que donar carta de naturalesa al malestar era fer-li el joc a l'extrema dreta. I jo crec –i això és una opinió meva– que això alimenta l'extrema dreta.

Perquè no... o sigui, la discussió sobre si el malestar és artificial o és real, si és una percepció o és una realitat? És real perquè és una percepció i, per tant, s'ha de tractar com a real. I se li ha de donar una resposta. Perquè fins ara un nano, un noi jove que entra a les xarxes socials intentant saber què li passa, té el noranta per cent de possibilitats de trobar-se amb un discurs neomasclista, que li explica què li passa i li explica per què li passa, d'acord?

Per tant, no defugim. La societat està malalta, la política consisteix a donar resposta.

Gràcies.

El president

Moltes gràcies, senyor Bartomeus. Professora Galais, endavant, si us plau.

Carolina Galais González (Professora titular, Universitat Autònoma de Barcelona)

Jo procedeixo a respondre alguns punts per a cadascun dels senyors diputats. Senyora Díaz, què ha canviat? Doncs, unes quantes coses. Per començar, l'estat de benestar s'ha deteriorat i hi han ciutadans que no acaben de veure quin és el benefici que n'extreuen de les polítiques de benestar que donaven per consolidades; una dissolució de les identitats clàssiques.

Una dissolució que fa que algunes persones en comptes d'identificar-se per classe, per partit, per coses que donaven com estabilitat del sistema, doncs, ho facin per estils de vida o per coses –això afecta tant les esquerres com les dretes– i estiguin més pendents de missatges que els permetin tenir un grup d'afinitat o de referència que sigui font de certs valors.

L'estil populista s'ha estès, s'ha popularitzat pràcticament a través de totes les forces. Hi ha un llibre que és de divulgació, que no és politològic, que es diu *Malismo*,

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

del Mauro Entrialgo, on explica com això ha passat en els darrers quinze anys per a Espanya d'una manera molt divertida, però bastant tràgica també.

Què més? Si crea o recull. L'anàlisi que vam fer el 2023, en un article publicat el 2023 Juan Pérez Rajó i jo, trobem que hi ha una mica, recullen una mica, sobretot pel que fa a aquesta història de la correcció política, que saben que embolcalla moltes altres coses, recullen molt poquet, però generem molt més.

És a dir, posen a l'agenda una cosa... El que trobem és que després de votar a VOX, aquestes persones que ara ja son base votant de VOX, de repent generen una idea i una opinió pel que fa a la correcció política que abans no tenien. Per tant, existeix aquesta capacitat de socialitzar, de transmetre opinions, valors, etcètera i temes de l'agenda. Vull dir que no és menyspreable. Jo diria que és superior al que recullen.

Una mica el que preguntava també el senyor Jové quan deia si ha estat més cultural, més econòmic. Pel que fa a aquest partit en concret, el que sabem és que va iniciar la seva estela, el *boom* va ser més aviat identitari cultural, territorial, temes territorials, el feminisme i després van entrar els temes materials. Sabem que va entrar pel tema cultural.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Senyora Martínez, com treballem, com podem fer entendre a la ciutadania aquesta frontera? Que entenguin les conseqüències, que palpin les conseqüències. Jo... hi ha també tot un debat sobre això, què fem davant d'aquests atacs, si no entrem, *don't feed the troll*, que diuen a les xarxes. Jo respondria, assenyalaria, condemnaria, com s'ha fet amb altres... Amb la violència, per exemple, sempre hi ha una reacció pública de condemnar-la. Doncs, aquest tipus d'atacs s'han d'entendre com un tipus de violència. I que s'entengui que hi ha uns costos associats, costos socials, econòmics, legals, el que sigui.

Cordó sanitari o no. Bé, això el Toni hi ha entrat, la veritat és que ho estem debatent perquè sempre hi ha casos nous que ens alteren una mica les dades. Però jo tinc un missatge una mica pessimista. I és que, pel que sabem, el mal... o sigui, els efectes negatius comencen abans que aquests partits toquin poder, fins i tot abans que entrin a les institucions.

Des que comencen a ser viables i tenen temps d'antena, tenen atenció mediàtica, ja comença el mal simbòlic en el sentit que es comencen a presentar com a

acceptables idees que pensàvem que estaven dintre del consens social. O sigui, el dany simbòlic és anterior a tot això.

Crec que el senyor Jové... ah, el senyor Jové ha preguntat també quina era la relació amb la covid. Doncs, amb la covid trobem una cosa molt interessant pel que fa a les teories de la conspiració, i és que en l'ecosistema conspiranoic espanyol –català no ho sé, però, bé, m'imagino que no és gaire diferent– abans de la covid tenia un marcat caràcter d'esquerres, era com a *new age*, diguem-ne, no? O sigui, era més aviat d'esquerres, sí, però després adquireix un caràcter més de dretes, més d'extrema dreta.

El senyor Garcia, buf, ha plantejat moltes coses molt de calat intel·lectual. Jo només afegiré una cosa, també una mica pessimista, i és que ja estem immersos en un desprestigi generalitzat de la democràcia que ve dels Estats Units, ve de corrents intel·lectuals, com ara la il·lustració fosca, s'uneix a la il·lustració fosca i al neoreaccionarisme, on s'està intentant desprestigiar la democràcia, fins i tot com un llast per poder créixer econòmicament.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Darrere d'això hi ha altres interessos, no? Hi ha altres interessos i, fins i tot, un projecte que seria com a de monarquia, una cosa una mica estranya, però s'està desprestigiant amb totes les armes, les eines que tenen mitjans de comunicació, aparells intel·lectuals, governs, etcètera, per intentar erosionar la base, la bona premsa que tenia la democràcia.

I senyora Fuster, en realitat no li anava a respondre, perquè jo sí que crec en els cordons sanitaris, però, bé, per al·lusions, no? Jo no educo gent de quinze anys, jo, de fet, no educo, jo transmeto coneixements, jo no tinc un paper educador. Els meus alumnes són adults, ells poden percebre algun tipus de biaix ideològic, però això no crec que sigui rellevant. A més a més, ens hem guanyat la llibertat de càtedra amb molt d'esforç.

I una darrera cosa, els mínions no són gent que pensen el que jo no comparteixo, sinó que són criatures que serveixen als «villans», als «villans» d'aquesta sèrie de pel·lícules de Pixar, em sembla. I ja estaria.

El president

Perfecte. I per acabar, ara donaríem...

María Elisa García Fuster

¿Todo el mundo puede hablar excepto yo, señor presidente? ¿Va a seguir silenciándome?

El president

Perdó?

María Elisa García Fuster

Me ha silenciado.

El president

Vol parlar vostè ara? *(Veus de fons.)* Sí, home, no pateixi. Senyor Rodon, endavant. Quan vostè vulgui.

Antoni Rodon Casarramona (professor en ciències polítiques de la Universitat Pompeu Fabra)

Moltes gràcies. Bé, gràcies per les intervencions. Jo les he agrupat, d'acord? I si em deixo alguna cosa, content de respondre-ho. Aclarir algunes qüestions. Pel que sabem –una mica en la línia del que deia la professora Galais– del perquè sorgeixen aquests partits, però també els discursos reaccionaris, delictes d'odi, etcètera, etcètera, és tant una qüestió d'oferta com de demanda, que diem a la disciplina.

És a dir, si em permeten la terminologia marxista, no només són les condicions materials, sinó la percepció de les condicions materials, que diria Lenin, sí? És a dir, les dues coses. Per tant, és, a vegades hi ha una demanda concreta, per exemple, s'ha vist que quan hi ha xocs econòmics concrets exògens al país, per exemple, una decisió de la Xina de tancar fàbriques als Estats Units o de traslladar fàbriques a països de l'Est per part d'algun partit, alguna cosa inesperada, que en principi té poc a veure amb la retòrica posterior, perquè passa sense que ningú ho esperi, això alimenta la frustració, eventuals discursos d'odi, pulsions antidemocràtiques, etcètera.

No té per què, aquesta és la qüestió, d'acord?, però pot passar. A vegades no existeix una realitat material i hi ha partits, diguéssim, que la creen. Tenim una

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

miqueta de tot, d'acord? I és molt difícil aquí, perdó per a l'acadèmia, no tenim un sistema fàcil d'identificar-ho quan passarà una cosa o l'altra. Simplement, molt sovint és una qüestió de capacitat de reacció.

Perquè, com deia abans el professor Bartomeus, aquests partits s'anomenen... molt sovint se'ls hi posa l'etiqueta de partits emprenedors. I això què vol dir? Doncs, partits que comencen... són els primers en parlar d'alguna cosa. Llavors, com que són els primers, se'ls hi posa l'etiqueta de «Són els millors en solucionar aquest problema».

Fixin-se què són dues etiquetes que no tenen res a veure una amb l'altra, no? Però, com que jo n'he parlat primer, per tant, molta gent creu que són els primers en tenir aquesta solució, no? Per tant, a vegades, com a suggeriment, potser és qüestió de parlar-ne primer, sí? Perquè això desactiva molt sovint algunes accions posteriors.

Llavors, a nivell de demanda, és a dir, a nivell de què passa a la ciutadania, aquí confirmar el que deia la professora Galais, que els motius culturals i econòmics es barregen i depèn una mica del context i de la situació.

De fet, la disciplina de ciències polítiques, economia i sociologia considerava que els factors culturals eren els únics que tenien un pes, qüestió com la raça, l'ètnia si volen, la llengua, etcètera, i en els últims anys s'ha fet investigació molt interessant, alguna d'elles per politòlegs catalans, de fet, que mostren que les dues tenen un cert pes. Per tant, de nou, amb perdó, però aquí no puc donar una resposta clara, perquè es barreja una mica tot.

Llavors, per ser una miqueta més pràctics, jo ara estava pensant què els podem oferir. Bé, jo he ofert algunes solucions, ja us ho passaré, o algunes idees. Aquí, en les ciències socials i en els estudis que es fan, que, per cert, per respondre a la diputada de VOX: si s'avorreix molt, pot venir a la Pompeu Fabra, els seminaris són oberts per tothom, i fer intervencions acadèmiques allà si té... si vol, li obrirem la porta i discutirem acadèmicament sobre les qüestions.

Aquí es plantegen molt sovint decisions a llarg termini o a curt termini, no?

El president

Silenci. Senyora diputada, va.

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Antoni Rodon Casarramona (professor en ciències polítiques de la Universitat Pompeu Fabra)

No, només l'he convidat, eh? Si no vol venir, no vingui, no passa res, hi haurà més entrepans per a la resta de la gent. Bé, hi ha qüestions que funcionen i qüestions que no, no? I, en funció del disseny, es posen unes normes de credibilitat. Llavors, per exemple, vostès tenen els informes d'Ivàlua, jo en soc un gran fan, de què funciona sobre un determinat tema, no?

Llavors, se'n podria fer un, podríem parlar amb Ivàlua, no?, de què funciona sobre la reducció de la intolerància o de com podem, què sabem... Perquè hi ha molts països que s'han enfrontat a aquesta qüestió fa temps, no? Què sabem de quan limitem la llibertat d'expressió, no? Un tema que ha sortit, no? Llavors, veure l'evidència que tenim.

I, després, que una cosa no funciona, jo sempre ho dic, no vol dir que no sigui interessant provar-la. Perquè que no funciona a Suècia no vol dir que no funcioni aquí, no? Però, com a mínim, tenen un plantejament.

Llavors, aquí jo oferiria dos tipus d'accions, que són les de curt termini i les de llarg o mig termini, que a llarg termini estem tots morts, curt i mig termini, no? Hi ha coses a curt termini que sí que hem vist que, en certa manera, funcionen. Parèntesi, funcionar no vol dir que solucionin el problema, vol dir que algunes persones reaccionen a aquest petit estímul o solució.

Per exemple, les notes de la comunitat de la xarxa X, que tothom ens pensàvem que eren una cosa estranya, sí?, sí que, pels estudis que tenim, sembla que fa que la gent es prengui més seriosament

Fitxer 03CEFERDO12

aquella notícia, no? I hi han hagut experiments a Alemanya, a Àustria, que també ho han replicat en altres contorns, i sí que es veu que la gent rellegeix la notícia. O idees com posar en determinades notícies «N'estàs segur que has llegit bé aquesta

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

notícia? Te la pots tornar a llegir?», no? I això augmenta la credibilitat o no respecte a la notícia que es dona o la imatge que es dona, no?

Per tant, hi ha intervencions petites que, òbviament, no ens solucionaran el problema, però que poden arribar a ajudar. I aquestes són a curt termini, però també n'hi ha d'altres més a mitjà termini, no? Per exemple, s'ha mostrat que quan s'enforteix l'associacionisme local en els municipis i s'ajuda les associacions a créixer, s'exposa gent que no ha participat mai en associacions que participin en, diguéssim, la cultura cívica del poble, que pot no tenir res a veure directament amb política, eh?, pot ser des d'un cau a un grup de música, una escola de música, perdó, no un grup, fins i tot a un club de futbol o a un equip de futbol on et barreges amb gent que pensa diferent.

Això, com deia abans, des de l'endemà no t'ho solucionarà tot. Potser l'endemà, creu, segueixen creient en conspiracions, però al llarg del temps això es va erosionant i acaba laminant aquesta negativitat no de tots, evidentment, però sí d'una certa part de la gent.

I, per últim, el tema de les xarxes socials que comentava algun dels diputats. Aquí també una mica amb el que deia abans, no?, hi ha hagut experiments i intervencions que s'han fet. Per exemple, un dels més famosos és la desactivació de les xarxes socials –en aquest cas, va ser un experiment fet per Meta, és a dir, Facebook i Instagram, si no m'equivoco– en què gent va deixar de fer servir aquestes xarxes socials durant un temps. Aquesta gent després se sentia més contenta, era més capaç de tenir una dieta informativa equilibrada. Seguia llegint, eh?, la resta, però era més capaç d'identificar, no?

Jo, evidentment, no estic proposant –això és un debat més ideològic– que proposin, diguéssim, destruir Facebook, perquè és impossible des del Parlament de Catalunya, per molt que alguns potser ho vulguin, no? Però tot allò que es pugui arribar a pensar de desconnectar una mica durant un període breu de temps, una mica a mitjà termini, això podria ajudar que la gent veiés de forma diferent les conspiracions, els delictes d'odi, la informació falsa, etcètera.

Per tant, per resumir, jo pensaria, en l'informe que facin o el que sigui, i és només un suggeriment, eh?, en accions d'oferta i de demanda, sí?, en allò que passa a la

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

ciutadania, allò que passa als actors, que van des de partits fins a mitjans de comunicació i altres, i després amb accions a curt termini petites, però també amb accions que poden deixar una petjada al llarg del temps i que són més difícils d'implementar i que, per sort o per desgràcia, necessiten més recursos perquè funcionin.

Gràcies.

El president

Perfecte, senyor Rodon. Doncs, moltes gràcies. Tancarem aquí la sessió d'avui agraint als tres compareixents les seves intervencions i a la resta de grups també les seves aportacions.

Moltes gràcies a tots i totes.

La sessió s'aixeca a...

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT